

ÜLDKOHTU OTSUS (kolmas koda)

2. märts 2010*

Kohtuasjas T-16/04,

Arcelor SA, asukoht Luxembourg (Luksemburg), esindajad: advokaadid W. Deselaers, B. Meyring ja B. Schmitt-Rady, hiljem W. Deselaers ja B. Meyring,

hageja,

versus

Euroopa Parlament, esindajad: K. Bradley ja M. Moore, hiljem L. Visaggio ja I. Anagnostopoulou,

ja

* Kohtumenetluse keel: inglise.

Euroopa Liidu Nõukogu, esindajad: B. Hoff-Nielsen ja M. Bishop, hiljem E. Karlsson ja A. Westerhof Löfflerova, seejärel A. Westerhof Löfflerova ja K. Michael,

kostjad,

keda toetab

Euroopa Komisjon, esindaja: U. Wölker,

menetlusse astuja,

mille ese on esiteks nõue tühistada osaliselt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhooonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631), ning teiseks nõue hüvitada hagejale nimetatud direktiivi vastuvõtmise tõttu tekkinud kahju,

ÜLDKOHUS (kolmas koda),

koosseisus: esimees J. Azizi (ettekandja), kohtunikud E. Cremona ja S. Frimodt Nielsen,

kohtusekretär: ametnik K. Pocheć,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. aprilli 2008. aasta kohtuistungil esitatut,

on teinud järgmise

otsuse

Õiguslik raamistik

I. EÜ asutamislepingu sätted

¹ EÜ artikkel 174 näeb eelkõige ette:

„1. Ühenduse keskkonnapoliitika aitab kaasa järgmiste eesmärkide taotlemisele:

– keskkonna säilitamine, kaitsmine ja selle kvaliteedi parandamine;

– inimese tervise kaitsmine;

- loodusressursside kaalutletud ja mõistlik kasutamine;
- meetmete edendamine rahvusvahelisel tasandil, selleks et tegelda piirkondlike ja ülemaailmsete keskkonnaprobleemidega.

2. Ühenduse keskkonnapoliitika, võttes arvesse ühenduse eri piirkondade olukorra mitmekesisust, seab eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme. See rajaneb ettevaatusprintsiibil ja põhimõtetel, mille järgi tuleb võtta ennetusmeetmeid ja keskkonnakahjustus heastada eeskätt kahjustuse kohas, saastaja peab aga maksma.

[...]

3. Oma keskkonnapoliitikat ette valmistades võtab ühendus arvesse:

- kättesaadavaid teaduslikke ja tehnilisi andmeid;
- ühenduse eri piirkondade keskkonnatingimusi;
- meetme võtmise või võtmata jätmise potentsiaalseid tulusid ja kulusid;

- ühenduse kui terviku majanduslikku ja sotsiaalsel arengut ning tema piirkondade tasakaalustatud arengut.

[...]”

- 2 EÜ artikli 175 lõige 1 näeb ette:

„1. Toimides vastavalt [EÜ] artiklis 251 sätestatud menetlusele ning pärast konsulteerimist majandus- ja sotsiaalkomitee ning regioonide komiteega, otsustab nõukogu, missuguseid meetmeid tuleb ühendusel võtta, et saavutada [EÜ] artiklis 174 seatud eesmärgid.”

II. *Vaidlustatud direktiiv*

- 3 25. oktoobril 2003. aastal jõustunud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 2003. aasta direktiiv 2003/87/EÜ, millega luuakse ühenduses kasvuhooonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteem ja muudetakse nõukogu direktiivi 96/61/EÜ (ELT L 275, lk 32; ELT eriväljaanne 15/07, lk 631), pani ühenduses aluse kasvuhooonegaaside saastekvootidega kauplemise süsteemile (edaspidi „saastekvootidega kauplemise süsteem”), mille eesmärk on vähendada tulemuslikult ja majanduslikult tõhusalt kasvuhooonegaaside ja eelkõige süsihappegaasi (edaspidi „CO₂”) heitkoguseid (direktiivi 2003/87 artikkel 1). Direktiiv tugineb kohustustele, mis lasuvad ühendusel tulenevalt ÜRO kliimamuutuste raamkonventsioonist ja Kyoto protokollist. Viimane kiideti heaks 25. aprilli 2002. aasta otsusega 2002/358/EÜ, mis käsitleb Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni kliimamuutuste raamkonventsiooni Kyoto protokollist heakskiitmist

Euroopa Ühenduse nimel ja sellega võetavate ühiste kohustuste täitmist (EÜT L 130, lk 1; ELT eriväljaanne 11/42, lk 24). Kyoto protokoll jõustus 16. veebruaril 2005.

- 4 Ühendus ja liikmesriigid võtsid kohustuse vähendada aastatel 2008–2012 protokollis A lisas loetletud kasvuhoonegaaside inimtekkelisi heitkoguseid võrreldes 1990. aasta tasemega 8% (vaidlustatud direktiivi põhjendus 4). Selleks leppisid nad kokku, et nad täidavad oma heitkoguste vähendamise kohustusi vastavalt Kyoto protokollis artiklile 4 ühiselt nn kohustuste jagamise kokkuleppe kohaselt, tabel iga liikmesriigi osaluse kohta on toodud otsuse 2002/358 II lisas.

- 5 Kyoto protokoll näeb ette kolm mehhanismi, et võimaldada osalevatel riikidel saavutada oma eesmärgid vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, st esiteks rahvusvaheline saastekvootidega kauplemine, teiseks heitkoguste vähendamise projektide ühisrakendus ja kolmandaks „puhta” arengu mehhanism; kahte viimast mehhanismi nimetatakse ka „paindlikeks mehhanismideks”. Kui heitkoguste vähendamise projektide ühisrakenduse eesmärk on vähendada Kyoto protokollis osalisriikides kasvuhoonegaaside heitkoguseid, siis „puhta” arengu mehhanism puudutab heitkoguste vähendamise projekte, mida tuleb rakendada arengumaades, kes ei ole Kyoto protokollis eesmärkidega ühinenud.

- 6 Kyoto protokollis ja otsuses 2002/358 ette nähtud heitkoguste vähendamise eesmärkide rakendamiseks ühenduses sätestab vaidlustatud direktiiv, et saastekvootidega kauplemise süsteemi raames peavad I lisas nimetatud käitiste käitajad katma kasvuhoonegaaside heitkogused kvootidega, mis on neile eraldatud vastavalt riiklikele jaotuskavadele (edaspidi „jaotuskavad”). Kui käitajal õnnestub oma heitkoguseid vähendada, võib ta ülemäärased kvoodid müüa teistele käitajatele. Seevastu käitaja, kelle käitise heitkogused on liiga suured, võib aga vajalikud saastekvoodid osta käitajalt, kellel on neid üle.

- 7 Vaidlustatud direktiivi I lisa kohaselt kuuluvad selle kohaldamisalasse eelkõige teatavad energia tootmisega tegelevad põletuskäitised ning raudmetallide tootmise ja töötlemisega tegelevad põletuskäitised, nagu „[k]äitised malmi või terase tootmiseks (esmane või teisene sulatamine), sealhulgas pidevaluks, tootmisvõimsusega üle 2,5 tonni tunnis”.
- 8 Vaidlustatud direktiiv näeb aastateks 2005–2007 ette esimese ajavahemiku (edaspidi „esimene eraldamise ajavahemik”), mis eelneb Kyoto protokolliga ette nähtud kohustuste esimesele ajavahemikule, ning seejärel aastateks 2008–2012 teise ajavahemiku (edaspidi „teine eraldamise ajavahemik”), mis vastab eelnimetatud kohustuste esimesele ajavahemikule (vaidlustatud direktiivi artikkel 11). Esimesel eraldamise ajavahemikul kohaldatakse vaidlustatud direktiivi vaid ühe II lisas loetletud kasvuhoonegaasi suhtes, s.o CO₂ suhtes ning üksnes I lisas loetletud tegevusaladest tulenevate heitkoguste suhtes (vaidlustatud direktiivi artikkel 2), sh raudmetallide tootmine ja töötlemine.
- 9 Täpsemalt põhineb saastekvootidega kauplemise süsteem ühelt poolt kohustusel taotleda eelnevalt kasvuhoonegaaside heitmeluba (vaidlustatud direktiivi artiklid 4–8) ning teiselt poolt saastekvootide eraldamisel, mille alusel on kvoodi omanikust käitajal õigus õhku paisata teatud koguses kasvuhoonegaase koos käitise käitaja kohustusega tagastada igal aastal käitise koguheitmetele vastav hulk saastekvootide (vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõige 3).
- 10 Seega peavad kõik vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud käitised omama pädeva siseriikliku asutuse väljastatud luba. Vaidlustatud direktiivi artikkel 4 sätestab, et „[l]iikmesriigid tagavad, et alates 1. jaanuarist 2005 ei tegele ükski käitis I lisas loetletud tegevusaladega, millest tulenevad selle tegevusega seotud kindlaksmääratud heitkogused, välja arvatud juhul, kui käitajal on luba, mille pädev asutus on välja andnud kooskõlas artiklitega 5 ja 6, või käitis on vastavalt artiklile 27 ajutiselt [saastekvootidega kauplemise] süsteemist välja arvatud”.

11 Lisaks näeb vaidlustatud direktiivi artikli 6 lõige 2 ette:

„Kasvuhoonegaaside heitmeload sisaldavad järgmisi andmeid:

[...]

c) seirenõuded, milles täpsustatakse seiremeetodid ja -sagedus;

d) aruandluse nõuded; ja

e) kohustus tagastada kütise iga kalendriaasta kooskõlas [vaidlustatud direktiivi] artikliga 15 tõendatud koguheitmetele vastaval hulgal kvoote nelja kuu jooksul pärast kõnealuse aasta lõppu.”

12 Tingimused ja menetlus, mille järgi pädevad siseriiklikud ametivõimud eraldavad jaotuskava alusel kütiste kütajatele kvoote, on sätestatud vaidlustatud direktiivi artiklites 9–11.

13 Vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõike 1 esimene lõik sätestab:

„Iga [vaidlustatud direktiivi] artikli 11 lõigetes 1 ja 2 nimetatud ajavahemiku kohta töötab iga liikmesriik välja [jaotuskava], milles esitatakse nende kvootide üldkogus, mida kavatakse kõnealuseks ajavahemikuks eraldada, ja kuidas neid eraldada. [Jaotuskava] peab põhinema objektiivsetel ja läbipaistvatel kriteeriumidel, sealhulgas III lisas loetletud kriteeriumidel, võttes nõuetekohaselt arvesse üldsuse märkusi. Ilma et see piiraks [EÜ] asutamislepingu kohaldamist, töötab komisjon hiljemalt 31. detsembriks 2003 välja juhised III lisas loetletud kriteeriumide rakendamiseks.”

14 Euroopa Ühenduste Komisjon nägi ette eelnimetatud juhiste esimese versiooni oma 7. jaanuari 2004. aasta teatises KOM(2003) 830 (lõplik) liikmesriikidele antavate juhiste kohta vaidlustatud direktiivi III lisas loetletud kriteeriumide rakendamisel ning tingimuste kohta, millal esineb väärmatu jõud. 22. detsembri 2002. aasta teatises KOM(2005) 703 (lõplik) nägi komisjon ette täiendavad juhised jaotuskavade kohta teiseks eraldamise ajavahemikuks (edaspidi „komisjoni täiendavad juhised”).

15 Vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõike 1 teine lõik sätestab:

„[Vaidlustatud direktiivi a]rtikli 11 lõikes 1 nimetatud ajavahemikku käsitlev [jaotuskava] avaldatakse ja sellest teatatakse komisjonile ja teistele liikmesriikidele hiljemalt 31. märtsil 2004. Järgnevate ajavahemike puhul avaldatakse [jaotuskava] ja sellest teatatakse komisjonile ja teistele liikmesriikidele vähemalt 18 kuud enne asjaomase ajavahemiku algust.”

16 Vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõige 3 näeb ette:

„Komisjon võib kolme kuu jooksul pärast seda, kui liikmesriik on [jaotuskava] lõike 1 kohaselt esitanud, [jaotuskava] või selle mõne aspekti tagasi lükata põhjusel, et see ei vasta III lisas loetletud kriteeriumidele või artiklile 10. Liikmesriik teeb [vaidlustatud direktiivi] artikli 11 lõikele 1 või 2 vastava otsuse üksnes juhul, kui komisjon kavandavad muudatused heaks kiidab. Komisjon peab tagasilükkamise otsust põhjendama.”

17 Vaidlustatud direktiivi artikli 10 kohaselt eraldavad liikmesriigid esimeseks kauplemisperioodiks vähemalt 95% saastekvootidest tasuta ja teiseks kauplemisperioodiks vähemalt 90% saastekvootidest tasuta.

18 Vaidlustatud direktiivi artikkel 11, mis käsitleb saastekvootide eraldamist ja väljaandmist, sätestab:

„1. 1. jaanuaril 2005 algava kolmeaastase ajavahemiku puhul otsustab iga liikmesriik selleks ajavahemikuks eraldatavate saastekvootide üldkoguse ja nende kvootide eraldamise iga käitise käitajale. See otsus tehakse vähemalt kolm kuud enne kõnealuse ajavahemiku algust ning see põhineb [vaidlustatud direktiivi] artikli 9 kohaselt väljatöötatud [jaotuskaval] ja on kooskõlas [vaidlustatud direktiivi] artikliga 10, võttes nõuetekohaselt arvesse üldsuse märkusi.

2. 1. jaanuaril 2008 algava viieaastase ajavahemiku ja iga järgneva viieaastase ajavahemiku puhul otsustab iga liikmesriik selleks ajavahemikuks eraldatavate saastekvootide üldkoguse ja algatab menetluse nende kvootide eraldamiseks iga käitise käitajale. See

otsus tehakse vähemalt 12 kuud enne asjaomase ajavahemiku algust ning see põhineb liikmesriigi [vaidlustatud direktiivi] artikli 9 kohaselt väljatöötatud [jaotuskaval] ja on kooskõlas [vaidlustatud direktiivi] artikliga 10, võttes nõuetekohaselt arvesse üldsuse märkusi.

3. Lõike 1 või 2 kohaselt tehtud otsused peavad olema kooskõlas asutamislepingu nõuetega, eelkõige asutamislepingu artiklitega 87 ja 88. Eraldamist käsitlevaid otsuseid tehes võtavad liikmesriigid arvesse vajadust selle järele, et saastekvoote saaksid kasutada ka uued osalejad.

[...]"

19 Vaidlustatud direktiivi III lisa loetleb üksteist jaotuskavadele kohaldatavat kriteeriumi.

20 Vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 1 näeb ette:

„Asjaomaseks ajavahemikuks eraldatavate saastekvootide üldkogus peab vastama liikmesriigi kohustusele piirata oma heitkoguseid vastavalt otsusele 2002/358 [...] ja Kyoto protokollile, võttes arvesse ühelt poolt üldiste heitkoguste osa, mida need kvoodid esindavad võrreldes käesolevas direktiivis käsitlemata allikatest pärinevate heitkogustega, ja teiselt poolt iga riigi energiapoliitikat, samuti peavad need olema kooskõlas riikide kliimamuutuste programmidega. Eraldatavate saastekvootide üldkogus ei või olla suurem, kui on tõenäoliselt vaja käesoleva lisa kriteeriumide rangeks kohaldamiseks. Enne aastat 2008 peab kõnealune kogus olema kooskõlas meetmetega,

mille kaudu iga liikmesriik püüab saavutada või ületada otsusele 2002/358 [...] ja Kyoto protokollile vastavat eesmärki.”

21 Vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 3 näeb ette:

„Eraldatavate kvootide kogused peavad olema kooskõlas käesolevas [saastekvootidega kauplemise] süsteemis käsitletud tegevusalade potentsiaaliga, sealhulgas tehnoloogilise potentsiaaliga, heitkoguseid vähendada. Liikmesriigid võivad kvootide jaotuse aluseks võtta igast tegevusalast tulenevad kasvuhoonegaaside keskmised heitkogused toote kohta ja igal tegevusalal saavutatavad edusammud.”

22 Vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 6 sätestab, et „[jaotuskava] sisaldab teavet selle kohta, kuidas suudavad uued osalejad asjaomases liikmesriigis [saastekvootidega kauplemise] kavas osalemist alustada”.

23 Vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 7 näeb ette, et „[jaotuskava] võib sisaldada varajasi [heitkoguste vähendamise] meetmeid ja sisaldab teavet selle kohta, mil viisil varajasi meetmeid arvesse võetakse”. Sama kriteerium sätestab, et „[l]iikmesriigid võivad kasutada parimat võimalikku tehnoloogiat käsitlevatest võrdlusdokumentidest tuletatud võrdlusarve oma [jaotuskavade] väljatöötamisel ja need võrdlusarvud võivad hõlmata varajaste [heitkoguste vähendamise] meetmete arvessevõtmist”.

24 Direktiivi 2003/87 artikli 12 lõige 1 näeb ette, et kvote võib üle anda ühenduse füüsiliste või juriidiliste isikute vahel või kolmandate riikide füüsilistele või juriidilistele isikutele tingimusel, et nende riikide ja ühenduse vahel on sõlmitud kokkulepe vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 25 ja et iga liikmesriigi pädev asutus on neid

kvoote vastastikku tunnustanud. Vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõike 3 kohaselt peab iga käitise käitaja pädevale asutusele enne iga aasta 1. maid tagastama eelnenud kalendriaasta koguheitmete vastava hulga saastekvoote, mis seejärel kehtetuks tunnistatakse.

- 25 Vaidlustatud direktiivi artikli 13 lõige 1 näeb ette, et saastekvoodid kehtivad heitkogustele ajavahemiku jooksul, milleks need välja antakse.
- 26 Vastavalt vaidlustatud direktiivi artikli 16 lõikele 2 tagavad liikmesriigid nende käitajate nimede avaldamise, kes rikuvad nõuet tagastada vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõike 3 kohaselt piisaval hulgal kvoote. Vaidlustatud direktiivi artikli 16 lõigete 3 ja 4 kohaselt peab käitaja, kes ei tagasta eelneva aasta heitkogustele vastaval hulgal kvoote, ülemääraste heitkoguste eest tasuma trahvi, mille suurus on esimesel eraldamise ajavahemikul 40 eurot ja järgnevatel eraldamise ajavahemikel 100 eurot iga õhku paisatud CO₂ ekvivalentkoguse tonni kohta, mille osas ei ole kvoote tagastatud. Ülemääraste heitkoguste trahvi tasumine ei vabasta käitajat kohustusest tagastada koguheitmete vastaval hulgal kvoote.
- 27 Vaidlustatud direktiivi artikli 24 kohaselt võivad liikmesriigid kohaldada saastekvootidega kauplemist täiendavate tegevusalade, käitiste ja kasvuhoonegaaside suhtes, tingimusel et komisjon on selle nimetatud direktiivi artikli 23 lõikes 2 koosmõjus nõukogu 28. juuni 1999. aasta otsusega 1999/468/EÜ, millega kehtestatakse komisjoni rakendusvolituste kasutamise menetlused (EÜT L 184, lk 23; ELT eriväljaanne 01/03, lk 124), sätestatud korras heaks kiitnud, võttes arvesse kõiki asjaomaseid kriteeriume, eelkõige mõju siseturule, võimalikke konkurentsimoonutusi, süsteemi keskkonnaalaseid aspekte ja kavandatava järelevalve ja aruandluse süsteemi usaldusväärsust.

28 Vaidlustatud direktiivi artikkel 27 näeb ette, et liikmesriigid võivad komisjonilt taotleda ka teatud käitiste ajutist saastekvootidega kauplemise süsteemist väljaarvamist, komisjon võib taotlusele vastata otsuse tegemise teel. Lisaks võivad liikmesriigid vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 28 komisjoni nõusolekul lubada käitajatel, kes on selleks taotluse esitanud, moodustada sama tegevusalaga tegelevate käitiste rühmituse. Viimaseks võivad liikmesriigid vaidlustatud direktiivi artikli 29 kohaselt esitada komisjonile taotluse saada vääramatu jõu puhul teatavate käitiste jaoks täiendavaid saastekvoote.

29 Vaidlustatud direktiivi artikkel 30 „Ülevaatamine ja edasiarendamine” näeb ette:

„[...]

2. Käesoleva direktiivi kohaldamisel saadud kogemuste ja kasvuhoonegaaside heitkoguste kontrollimisel saavutatud edusammude põhjal ning pidades silmas rahvusvahelisi arenguid, koostab komisjon käesoleva direktiivi kohaldamise kohta aruande, milles käsitletakse:

a) kuidas ja kas tuleks I lisa muuta, lisades sellesse muid asjaomaseid sektoreid, muu hulgas kemikaali- ja alumiiniumitööstus ja transpordisektor, II lisa loetletud tegevusalasid ja muude kasvuhoonegaaside heitkoguseid, eesmärgiga täiustada veelgi [saastekvootidega kauplemise] süsteemi majanduslikku efektiivsust;

[...]”

Asjaolud ja menetlus

- 30 Hageja Arcelor SA loodi ARBED-i, Aceralia ja Usinori ühinemise tulemusena 2001. aastal. Pärast ühinemist Mittaliga 2006. aastal sai hageja nimeks ArcelorMittal ja ta on maailma tähtsaim terasetootja. Käesoleva hagi esitamise hetkel moodustas hageja 44 miljoni tonnine aastane tootmismah, millest üle 90% oli toodetud Euroopa Liidus, maailma terasetoodangust siiski alla 5%. Tal on 17 liidus asutatud toormalmi või terase toomistehast, mis asuvad Prantsusmaal (Fos-sur-Mer, Florange ja Dunkerque), Belgias (Liège ja Gent), Hispaanias (Gijón-Avilés) ja Saksamaal (Bremen ja Eisenhüttenstadt).
- 31 Hageja esitas käesoleva hagiavalduse, mis saabus Üldkohtu kantseleisse 15. jaanuaril 2004.
- 32 Hagiavalduses palub hageja Üldkohtul:
- tühistada vaidlustatud direktiivi artikkel 4, artikli 6 lõike 2 punkt e, artikkel 9, artikli 12 lõige 3, artikli 16 lõiked 2–4 koosmõjus artikliga 2, I lisa ja III lisa kriteeriumiga nr 1 osas, milles need sätted (edaspidi „vaidlusalused sätted”) on kohaldatavad toormalmi või terase tootmise käitistele, sealhulgas pidevaluks, tootmisvõimsusega üle 2,5 tonni tunnis;
  - tuvastada, et Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu on kohustatud hüvitama vaidlusaluste sätete vastuvõtmisega tekitatud kahju;

- mõista kohtukulud välja parlamendilt ja nõukogult.
- 33 Repliigis palub hageja Üldkohtul teise võimalusena lisaks tühistada vaidlustatud direktiiv tervikuna.
- 34 Üldkohtu kodukorra artikli 114 alusel esitasid parlament ja nõukogu eraldi dokumendina Üldkohtu kantseleisse 2004. aasta 1. ja 6. aprillil saabunud vastuvõetamatuse vastuväited. Hageja esitas nende vastuväidete kohta oma märkused 25. juunil 2004.
- 35 Vastavalt kodukorra artikli 115 lõikele 1 esitas komisjon 5. mail 2004 Üldkohtusse avalduse menetlusse astumiseks parlamendi ja nõukogu nõuete toetuseks. Üldkohtu kolmanda koja esimees andis 24. juuni 2004. aasta määrusega menetlusse astumise loa. Komisjon esitas 2. septembril 2004 vastavalt kodukorra artikli 116 lõikele 4 menetlusse astuja seisukohad, piirdudes vastuvõetavuse küsimusega.
- 36 Parlament ja nõukogu paluvad vastuvõetamatuse vastuväidetes ning komisjon vastuvõetavuse kohta esitatud menetlusse astuja seisukohtades Üldkohtul:
- jätta hagi vastuvõetamatuse tõttu läbi vaatamata;
  - mõista kohtukulud välja hagejalt.

- 37 Üldkohtu 26. septembri 2005. aasta määrusega liideti vastuvõetamatuse vastuväited põhikohtuasjaga ja jäeti kohtukulude küsimus edaspidiseks lahendamiseks.
- 38 Nõukogu palub kostja vastuses, parlament vasturepliigis ja komisjon sisulisi küsimusi puudutava menetlusse astuja seisukohtades Üldkohtul lisaks teise võimalusena jätta hagi põhjendamatusse tõttu rahuldamata.
- 39 Ettekandja-kohtuniku ettekande põhjal otsustas Üldkohus (kolmas koda) avada suulise menetluse ja palus kodukorra artiklis 64 ette nähtud menetlust korraldavate meetmete raames parlamendil, nõukogul ja komisjonil enne kohtuistungit vastata teatud kirjalikele küsimustele ja esitada teatud dokumendid. Parlament, nõukogu ja komisjon vastasid neile küsimustel ettenähtud tähtaja jooksul.
- 40 Poolte kohtukõned ja Üldkohtu suulistele küsimustele antud vastused kuulati ära 15. aprilli 2008. aasta kohtuistungil.
- 41 Kohtuistungil peatas Üldkohtu kolmanda koja esimees pärast poolte ärakuulamist määrusega menetluse vastavalt kodukorra artikli 77 punktile a koosmõjus Euroopa Kohtu põhikirja artikli 54 kolmanda lõiguga, kuni Euroopa Kohus on kohtuasjas C-127/07 teinud otsuse; see kanti kohtuistungil protokollile.
- 42 Euroopa Kohus tegi 16. detsembril 2008 otsuse kohtuasjas C-127/07: Arcelor Atlantique et Lorraine jt (EKL 2008, lk I-9895) ning pooltel paluti esitada oma märkused selle kohtuotsuse põhjal käesolevas menetluses tehtavate võimalike järelduste kohta. Pooled esitasid oma märkused ettenähtud tähtaja jooksul ja suuline menetlus lõpetati.

- 43 Pärast Lissaboni lepingu jõustumist 1. detsembril 2009 otsustas Üldkohus uuendada suulise menetluse ning palus pooltel esitada oma seisukohad nimetatud asjaolu ja eelkõige ETL artikli 263 neljanda lõigu jõustumise võimalike tagajärgede kohta käesolevas menetluses. Poolled esitasid oma märkused ja suuline menetlus lõpetati.

Õiguslik käsitlus

I. Tühistamisnõude vastuvõetavus

A. Poolte argumendid

1. Parlamendi, nõukogu ja komisjoni argumendid

- 44 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, leiavad, et vaidlustatud direktiivi osalise tühistamise nõue on vastuvõetamatu.
- 45 Parlament ja nõukogu on seisukohal, et vaidlustatud direktiiv on „tõeline direktiiv” EÜ artikli 249 kolmanda lõigu tähenduses, st üldkohaldatav akt, mille liikmesriigid peavad siseriiklikusse õigusesse üle võtma ja mis on abstraktselt kohaldatav objektiivselt kindlaksmääratud olukordade suhtes. EÜ artikli 230 neljas lõik ei näe isikutele aga ette niisuguse direktiivi otsest vaidlustamist.

- 46 Lisaks leiavad parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, et vaidlusalused sätted ei puuduta hagejat otseselt ega isiklikult EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses.
- 47 Otsese puutumuse kriteeriumi osas väidavad parlament ja nõukogu sisuliselt, et erinevalt määrusest ei saa „tõeline direktiiv” otseselt kaasa tuua siduvaid õiguslikke tagajärgi isiku õigusliku olukorra suhtes või siis panna talle õiguslikke kohustusi, enne kui siseriiklikul või ühenduse tasandil on vastu võetud selle rakendusmeetmed või enne ülevõtmistähtaja möödumist. Järelikult ei saa selline direktiiv iseenesest seda isikut otseselt puudutada EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses. Seega ei pane vaidlusalused sätted, mis puudutavad eelkõige heitmeloja andmist, järelevalve ja aruandluse kohustusi, jaotuskava koostamist ja heitkoguste eraldamist ja väljaandmist, hagejale mingit kohustust ega muuda tema õiguslikku olukorda seni, kuni need sätted on siseriiklike õigusnormidega üle võetud.
- 48 Lisaks leiavad parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, et vaidlustatud direktiiv jätab liikmesriikidele väga laia kaalutusruumi seoses direktiivi rakendamisega siseriiklike ülevõtmismeetmete abil, eelkõige jaotuskava väljatöötamise osas vastavalt artiklile 9, tasuta eraldatavate saastekvootide minimaalse protsendi kindlaksmääramise osas vastavalt artiklile 10, asjassepuutuvaks eraldamise ajavahemikuks kvootide üldkoguse kindlaksmääramise osas artikli 11 kohaselt ning nende väljaandmise osas käitise käitajatele vastavalt III lisa kriteeriumidele.
- 49 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab väite, mille kohaselt jätab vaidlustatud direktiiv hageja ilma nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiivi 96/61/EÜ saastuse kompleksse vältimise ja kontrolli kohta (EÜT L 257, lk 26; ELT eriväljaanne 15/03, lk 80) alusel saadud heitmelubadest. Direktiiv 96/61 on vaid kooskõlastamisvahend,

millega nähakse ette üldraamistik valdkondlike õigusaktide jaoks ning mis määratleb muu hulgas käitajate üldised kohustused ja loa andmise tingimused (direktiivi 96/61 põhjendus 9). Siiski ei anna see direktiiv heitmeluba ja ei ole otsene õiguslik alus selle andmiseks. Eelkõige ei ole direktiivis 96/91 endas kindlaks määratud mingit heitkoguste ülemmäära (direktiivi 96/61 artikkel 18).

- 50 Parlament ja nõukogu järeldavad eeltoodu põhjal, et vaidlusalused sätted ei puuduta hagejat otseselt.
- 51 Isikliku puutumuse kriteeriumi osas märgib nõukogu, et vaidlustatud direktiiv on üldiselt ja abstraktselt kohaldatav kõikidele ettevõtjatele, kes tegutsevad nimetatud direktiivi I lisas loetletud tegevusaladel ja kõikidele suurtele käitistele, kes paiskavad õhku CO₂, sealhulgas malmi- ja terasetootmise käitistele. Kuid hageja ei ole tõendanud, et tema olukord on teistest malmi- ja terasetootjatest erinev. Nõukogu lisab, et vastavalt vaidlustatud direktiivi III lisa kriteeriumile 6 ja artikli 11 lõikele 3 on liikmesriigid kohustatud hõlbustama uute osalejate juurdepääsu saastekvootidele. Pealegi oli vaidlustatud direktiiv kohaldatav alates 1. maist 2004 malmi- ja terasetootjatele, kes on asutatud kümnes liikmesriigis, kes sel kuupäeval liiduga ühinesid ja kelle tegevusalad on samuti hõlmatud nimetatud direktiivi I lisaga.
- 52 Parlament ja nõukogu leiavad, et ei EÜ artikli 175 lõige 1, mis on ühenduse tegevuse õiguslik alus keskkonna valdkonnas, ega EÜ artikkel 174 ei näe ühenduse seadusandjale ette kohustust võtta üldkohaldatavate meetmete vastuvõtmisel arvesse teatavate ettevõtjate konkreetset olukorda. Niisugune kohustus ei tulene ka muust kõrgemalseisvast õigusnormist, nagu proportsionaalsuse põhimõte ja võrdse kohtlemise põhimõte või põhiõigused. Parlamendi ja nõukogu arvates ei saa sellest tulenda isiku õigus otse ühenduste kohtusse pöörduda, sest vastasel korral muutuksid EÜ artikli 230 neljandas lõigus ette nähtud nõuded sisutuks. Igal juhul ei ole hageja

tõendanud, et vaidlusalused sätted toovad tema konkreetse olukorra suhtes kaasa „dramaatilisi tagajärgi” sellisel määral, et neid võiks pidada nimetatud kõrgemaisevate õigusnormidega vastuolus olevaks.

53 Sellega seoses vaidlustab nõukogu hageja argumendid, mille kohaselt on hageja, kelle olukord on ainulaadne käimasoleva ümberkorraldamise, piiratud kasumimarginaali ja juba toimunud CO₂ heitkoguste olulise vähendamise tõttu, Euroopa suurima terasetootjana väidetavalt eriti oluliselt puudutatud. Sellest, et akt puudutab majanduslikult teatavaid ettevõtjaid rohkem kui nende konkurente, ei piisa, et see akt neid isiklikult puudutaks. Nõukogu arvates on hageja puudutatud lihtsalt malmi- või terasetootja objektiivse olukorra tõttu samamoodi nagu mis tahes ettevõtja, kes on samas olukorras. Asjaolu, et üldkohaldatav akt võib avaldada konkreetset erinevat mõju eri õigussubjektidele, kelle suhtes see akt on kohaldatav, ei saa hagejat võrreldes kõikide teiste asjassepuutuvate ettevõtjatega eristada, kuna niisuguse akti nagu vaidlustatud direktiivi kohaldamine toimub objektiivselt kindlaksmääratud olukorra alusel.

54 Mis puudutab hageja väidet, et vaidlustatud direktiiv kahjustab kontserni ümberkorraldamist, kuna see ei võimalda eri liikmesriikides asuvate käitiste tootmisvõimsusega seotud saastekvootide piiriülest üleandmist, siis nõukogu väidab, et hageja ei ole selgitanud põhjusi, millest tulenevalt on ta ainus ettevõtja, keda see puudutab, kuigi ta toob ise näitena äriühingu Corus käimasoleva ümberkorraldamise. Igal juhul on võimalus kasutada suletud käitistele eraldatud kvote suurel määral liikmesriikide otsustada. Peaaegu pooled liikmesriikidest on lubanud anda ühe suletud käitise kvoodid üle teisele asendavale käitisele, isegi kui need üleandmised on mitmel juhul võimalikud vaid sama liikmesriigi piires. Lisaks väidab nõukogu, keda toetab komisjon, et kaalutlusõiguse teostamisel on kõik liikmesriigid vastavalt vaidlustatud direktiivi artikli 11 lõikele 3 ja III lisa kriteeriumile 6 otsustanud uutele osalejatele tasuta

eraldada reservist pärit saastekvoote. Lisaks, isegi kui oletada, et hageja ei saa sulgetavatele käitistele eraldatud saastekvoote üle anda oma kontserni teistele käitistele, saaks ta siiski nende teiste käitiste tootmisvõimsuse suurendamisel taotleda tasuta eraldatavaid saastekvoote, kuna mõiste „uus osaleja” vaidlustatud direktiivi artikli 3 punkti h tähenduses hõlmab olemasoleva käitise laiendamist. Viimaseks meenutab nõukogu heitkoguste vähendamise varajaste meetmete osas, et vaidlustatud direktiivi III lisa kriteeriumi nr 7 kohaselt võib jaotuskava neid meetmeid arvesse võtta ja et selles osas on liikmesriikidel teatud tegutsemisruum.

- 55 Parlamendi ja nõukogu arvates ei ole hageja tõendanud, et vaidlustatud direktiivi seisukohalt oli ta analoogses olukorras kui nende kohtuasjade hagejad, milles Euroopa Kohus tegi 17. jaanuari 1985. aasta otsuse 11/82: Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon (EKL 1985, lk 207); 26. juuni 1990. aasta otsuse C-152/88: Sofimport vs. komisjon (EKL 1990, lk I-2477, punkt 28) ja 18. mai 1994. aasta otsuse C-309/89: Codorníu vs. nõukogu (EKL 1994, lk I-1853) ning Üldkohus 14. detsembri 1995. aasta otsuse T-480/93 ja T-483/93: Antillean Rice Mills jt vs. komisjon (EKL 1995, lk II-2305, punkt 67) ja 17. juuni 1998. aasta otsuse T-135/96: UEAMPE vs. nõukogu (EKL 1998, lk II-2335). Argumendi osas, mis puudutab pikaajalisi gaasitarnelepinguid, mille hageja on elektrijaamadega sõlminud enne vaidlustatud direktiivi vastuvõtmist, leiab nõukogu, et käesoleval juhul ei ole täidetud eespool viidatud kohtuotsustes ette nähtud kaks kumulatiivset tingimust, et teha kindlaks isikliku puutumuse olemasolu EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, st esiteks kõrgemalseisva õigusnormi olemasolu, mis kohustab ühenduse institutsioone võtma arvesse hageja erilist olukorda võrreldes kõikide teiste asjassepuutuvate isikutega, ja teiseks asjaolu, et vaidlustatud akt takistab täielikult või osaliselt kõnealuste lepingute täitmist. Hageja väidab ise, et neis lepingutes silmas peetud gaas tarnitakse nii hageja enda elektrijaamadele kui ka kolmandatele elektrijaamadele. Seega saaks ta kasutada tema kontserni kuuluvatele jaamadele eraldatud saastekvoote või anda need üle oma erinevate tootmiskäitiste vahel. Nõukogu on arvamusel, et komisjoni juhiste punkti 92 kohaselt (vt eespool punkt 14), kui ühe käitise tootmisprotsessi jääkgaasi kasutatakse kütusena teise käitise poolt, peab liikmesriik otsustama kvootide jaotamise nende kahe käitise vahel. Liikmesriik

võib seega otsustada eraldada saastekvoodid jääkgaase üleandva käitise käitajale, st antud juhul malmi- või terasetootjale isegi siis, kui nimetatud gaasi põlemisel tekki-
vaid heitkoguseid ei tekita terasetootmise käitis kui selline, vaid elektriijaam. Neil asja-
oludel ei ole hageja tõendanud, et vaidlustatud direktiiv takistab tal täita kõnesolevaid
gaasitarnelepinguid. Igal juhul ei võimalda pelk asjaolu, et vaidlustatud direktiiv võib
siseriiklike ülevõtmismeetmete kaudu nende lepingute täitmise muuta raskemaks,
tõendada, et hageja on isiklikult puudutatud.

- 56 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, märgivad, et hageja ei ole samuti tõen-
danud, et ta kuulub käitajate kinnisesse rühma. Kuna vaidlustatud direktiiv on üld-
meede, mis on kohaldatav kõigi I lisas määratletud tegevusaladel tegutsevate käitajate
suhtes, puudutab see hagejat vaid sedavõrd, kuivõrd ta on objektiivselt võttes malmi-
või terasetootja, samuti nagu kõiki teisi ettevõtjaid, kes on samas olukorras. Võima-
lik asjaolu, et vaidlustatud direktiivi vastuvõtmise hetkel on ainult 15 malmi- või
terasetootjat, ei ole seega piisav, et hagejat individualiseerida. Parlamendi arvates ei
individualiseeri hagejat adressaadina isegi asjaolu, et ta kuulub vaidlustatud direktiivi
vastuvõtmise hetkel „kinnisesse ja kindlaks määratavasse rühma” või et ta on võrrel-
des konkurentidega majanduslikult rohkem puudutatud.

- 57 Nõukogu vaidleb vastu sellele, et hageja võiks oma erilise olukorra tõttu muutuda
„saastekvootide netoostjaks”. Sellega seoses meenutab ta esiteks, et esimesel eral-
damise ajavahemikul peavad liikmesriigid tasuta eraldama jaotuskavas ette nähtud
kvootidest vähemalt 95% ja teisel eraldamise ajavahemikul 90%. Teiseks on saastek-
voodid vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõigete 1 ja 2 alusel üleantavad ilma piiranguta
nii sama kontserni siseselt kui ka teistele isikutele, kes asuvad ühenduses või kolman-
dates riikides. Kolmandaks määrab iga liikmesriik oma äranägemise järgi kindlaks
esialgu eraldatavate saastekvootide koguse, võttes arvesse mitmeid näitajaid ja kri-
teeriume (vt eespool punkt 47 jj). Viimaseks annavad Kyoto protokollis paindlikkuse

mehhanismid (vt eespool punkt 5) malmi- või terasetootjatele võimaluse muuta tänu asjaomastele projektidele saadud saastekvootide krediit niisugusteks kvootideks, mis on kasutatavad saastekvootidega kauplemise süsteemi raames. Järelikult on hagejal võimalik saada tasuta saastekvoote oma koguheidete tarvis.

58 Nõukogu, keda toetab komisjon, vaidlustab uuringutele tuginedes väite, mille kohaselt on malmi- või terasetootjad „ainulaadses isoleerituse olukorras”, kuna terasetööstusel puudub tehniline võimalus vähendada veelgi oma CO₂ heitkoguseid. Sellega seoses väidab nõukogu sisuliselt, et terasesektoris on tehnilisi võimalusi nende heitkoguste vähendamiseks nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis, et komisjon annab selleks uuringute jaoks olulist finantstoetust ja et saastekvootidega kauplemise süsteem pakub malmi- ja terasetootjatele majanduslikke stiimuleid, et CO₂ heitkoguseid veelgi vähendada.

59 Mis puudutab hageja väidet, et malmi- või terasetootjad ei saa saastekvootide ostmise vajadusest tulenevat võimalikku tootmiskulude suurenemist jätta oma klientide kanda, siis nõukogu, keda toetab komisjon, väidab, et tootja võimalik vajadus osta saastekvoote sõltub saastekvootide esialgsest kogusest, mis talle jaotuskava alusel eraldati, ja tema jõupingutustest heitkoguseid vähendada. Hageja ise viitab oma kontserni ümberkorraldamise protsessile ja kõrgahjude arvu vähendamisele aastaks 2012, mis iseenesest peaks heitkoguseid vähendama. Eriti oleks see nii, kui vastavalt hageja teadaandele asendatakse tema kõrgahjud elektriaraahjudega, mille CO₂ heitkogused tonni toodetud terase kohta on väiksemad. Isegi kui hageja peab ostma täiendavaid saastekvoote, võib ta sellega seonduvad kulud vähemalt osaliselt jätta tarbija kanda, arvestades märkimisväärsest hindade tõusust terasesektoris, mis on laienemas.

- 60 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, järeldavad kõigest eeltoodust, et vaidlustatud direktiiv ei puuduta hagejat isiklikult ja et tühistamisnõue tuleb seega tunnistada vastuvõetamatuks.
- 61 Lisaks väidab parlament, keda toetab komisjon, et tühistamisnõue on vastuvõetamatu, kuna vaidlusalused sätted ei ole vaidlustatud direktiivi ülejäänud osast eraldatavad ilma, et direktiiv sisutühjaks muutuks. Kui tühistataks näiteks kohustused, mis puudutavad kasvuhoonegaaside heitmelubasid (artiklid 4 ja 6) ning jaotuskavasid (artikkel 9), oleks parlamendi arvates selle tulemuseks akt, mille sisu on täiesti „vastupidiseks muudetud”.
- 62 Sellega seoses vaidlustab parlament hageja väite, et saastekvootidega kauplemise süsteem jääb „sisuliselt muutumata”, kui malmi- või terasetootjad selle kohaldamisalast oleks välja jäetud, kuna sellel asjaolul ei ole mingit seost küsimusega, kas vaidlusalused sätted muudaksid vaidlustatud direktiivi ülejäänud osa sisu. Lisaks ei saa parlamendi ja nõukogu sõnul nõustuda hageja repliigi staadiumis hilinenult esitatud ja seetõttu kodukorra artikli 48 artikli 2 nõuetega vastuolus oleva katsega muuta oma nõudeid selliselt, et tema hagi peaks tõlgendama nii, et „see hõlmab ka [vaidlustatud] direktiivi tühistamist tervikuna, kui osaline tühistamine ei ole võimalik”. Niisugune lähenemisviis tähendaks hageja esialgsete vaidlustatud direktiivi „osalist tühistamist” puudutatavate nõuete laiendamist, mitte nende piiramist. Ent hageja ei ole esitanud uusi faktilisi ja õiguslikke asjaolusid, mis on menetluse käigus ilmsiks tulnud kodukorra artikli 48 lõike 2 tähenduses ja mis võiksid õigustada uute väidete esitamist.
- 63 Sellest tulenevalt leiavad parlament ja nõukogu, et tühistamisnõue tuleb ka sel põhjusel vastuvõetamatuks tunnistada.

- 64 Oma märkustes ELTL artikli 263 neljanda lõigu jõustumise tagajärgede kohta väidavad parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, et see asjaolu ei saa kõnealust hinnangut muuta, kuna nimetatud artikkel ei ole käesolevas menetluses kohaldatav ning kuna vaidlustatud direktiiv ei ole üldkohaldatav akt selle sätte tähenduses.

2. Hageja argumendid

- 65 Hageja väidab sissejuhatuseks, et EÜ artikli 230 neljandat lõiku puudutava väljakujunenud kohtupraktika kohaselt ainult asjaolust, et vaidlustatud meede on direktiiv, ei piisa, et tunnistada tühistamishagi vastuvõetamatuks. Sellest tulenevalt on direktiivi teatavate sätete tühistamiseks esitatud hagi vastuvõetav, kui need sätted hagejat otseselt ja isiklikult puudutavad.

- 66 Otsese puutumuse kriteeriumi osas väidab hageja, et isegi kui direktiiv eeldab vastavalt EÜ artikli 249 kolmandale lõigule liikmesriigi siseriiklikusse õigusesse ülevõtmise akti, et mõjutada otseselt ettevõtjate õiguslikku olukorda, siis see nõue üksi ei ole piisav, et järeldada, et hageja ei ole otseselt puudutatud EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses. Kui see nii oleks, ei saaks niisugune ettevõtja direktiive kunagi vaidlustada, mis oleks vastuolus kohtupraktikaga ja õigusega tõhusale kohtulikule kaitsele. Kui ühenduse meede, sealhulgas direktiiv, ei jäta liikmesriikidele hagejale kehtestatava kohustuse osas mingit kaalutusõigust, st kui selle rakendamine on puhtautomaatne, siis on niisugune hageja otseselt puudutatud. Nimelt ei saa institutsioonid üksnes vastuvõetud akti vormi valikuga jätta hagejat ilma EÜ artikli 230 neljandas lõigus ette nähtud kohtulikust kaitsest.

- 67 Antud juhul ei jäta vaidlusalused sätted liikmesriikidele hagejale kehtestatavate kohustuste osas mingit kaalutusruumi.

- 68 Selles osas märgib hageja esiteks, et vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 4 peavad liikmesriigid tagama, et alates 1. jaanuarist 2005 ei käitaks malmi- või terasetootjad oma käitisi ilma heitmeloata. Liikmesriikidel ei ole selles osas mingit kaalutusõigust. Vaidlustatud direktiivi artikli 27 lõige 1 näeb ette vaid ajutise võimaluse arvata teatavad käitised saastekvootidega kauplemise süsteemist välja kuni 31. detsembrini 2007, mille tulemusel oleks loa kohustus jõustunud hiljemalt 1. jaanuaril 2008. Samuti ei anna vaidlustatud direktiivi artikli 27 lõikes 2 liikmesriikidele ette nähtud ajutise väljaarvamise võimalus aastatel 2005–2007 mingit kaalutusõigust ja sellel puudub piiravate tingimuste tõttu praktiline huvi.
- 69 Teiseks, argument laia kaalutusõiguse kohta, mis on liikmesriikidel jaotuskavade väljatöötamisel, ei ole asjakohane, kuna vaidlustatud direktiiv teeb selgelt vahet loal (artikkel 4) ja saastekvootidel (artikkel 9). Kohustus anda CO₂ heitkogusteks luba mõjutab iseenesest hageja õiguslikku olukorda, kuna ta muudab osaliselt kehtetuks direktiivi 96/61 alusel väljastatud tegevusload ja CO₂ heitmeload, mis tal varem olid tootmisüksuse jaoks. Vaidlustatud direktiivi artikli 6 lõike 2 kohaselt kehtivad selle loa suhtes täiendavad järelevalve ja aruandluse nõuded, samuti kohustus tagastada igal kalendriaastal asjassepuutuva käitise CO₂ heitkogusele vastavad saastekvoodid. Hageja sõnul ei ole liikmesriikidel talle kehtestatavate kohustuste osas mingit kaalutusõigust.
- 70 Kolmandaks, vaidlustatud direktiivi artikli 9 kohaselt koostoimes III lisa kriteeriumiga nr 1 peab eraldamise võrdlusajavahemikul eraldatud saastekvootide üldkogus esiteks olema kooskõlas liikmesriigi kohustusega oma heitkoguseid vähendada vastavalt otsusele 2002/358 ja Kyoto protokollile ning teiseks mitte ületama kogust, mis on vajalik vaidlustatud direktiivi III lisa kriteeriumide rangeks kohaldamiseks. Sellest järeldub, et kui liikmesriigid määravad kindlaks eraldatavate saastekvootide üldkoguse, peavad nad kinni pidama – ilma et neil oleks mingisugust kaalutusõigust – „saastekvootide absoluutsest ülempiirist”. Seda tõlgendust kinnitab komisjoni

täiendavate juhiste punkt 10, mis puudutab vaidlustatud direktiivi III lisa kriteeriumi nr 3 (vt eespool punkt 14).

- 71 Neljandaks ja lõpetuseks peavad liikmesriigid vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõike 3 ja artikli 16 kohaselt – ilma et neil oleks selles osas mingisugust kaalutusõigust – esiteks kohustama igat käitajat tagastama hiljemalt iga aasta 30. aprilliks eelneva kalendriaasta koguheitmetele vastava hulga saastekvoote ja teiseks selle kohustuse rikkumise korral karistusi määrama.
- 72 Hageja järeldeb eeltoodust, et vaidlusalused sätted ei jäta liikmesriikidele hagejale kehtestatavate kohustuste osas mingit kaalutusõigust ja et seetõttu puudutavad need sätted hagejat otseselt EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses.
- 73 Hageja on arvamisel, et vaidlusalused sätted puudutavad teda ka isiklikult. Esiteks peab ühenduse seadusandja arvesse võtma tõsiseid tagajärgi, mis tulenevad nendest sätetest hageja erilisele olukorrale, ja teiseks kuulub ta kinnisesse rühma, mis koosneb piiratud arvust malmi- ja terasetootjatest, keda nimetatud sätted puudutavad.
- 74 Esiteks on hageja arvamisel, et ühenduse seadusandja kohustus võtta arvesse selle akti tagajärgi, mille ta kavatses vastu võtta, teatavate isikute olukorra suhtes, individualiseerib neid (eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon*, punkt 19; eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Sofrimport vs. komisjon*, punkt 11, ja eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Codorníu vs. nõukogu*, punkt 20), see kohustus võib tuleneda EÜ asutamislepingu konkreetsest sättest (eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Antillean Rice Mills jt vs. komisjon*, punkt 67) või mis tahes muust kõrgemalseisvast õigusnormist (eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *UEAPME vs. nõukogu*, punkt 90), nagu proportsionaalsuse põhimõte, võrdse kohtlemise põhimõte ja põhiõigused.

75 Sellega seoses väidab hageja sisuliselt, et proportsionaalsuse põhimõttest, võrdse kohtlemise põhimõttest ning omandiõigusest ja kutsealal tegutsemise vabadusest kinnipidamiseks oleks ühenduse seadusandja pidanud võtma arvesse seda väga olulist mõju, mida vaidlustatud direktiiv avaldab hageja erilisele olukorrale. Kuna ühenduse seadusandja on vastupidi parlamendi ja komisjoni esialgsetele ettepanekutele jätnud vaidlustatud direktiivi I lisasse lisamata muud sektorid – eelkõige konkureerivad värviliste metallide ja keemiatoodete sektorid –, siis on ta rikkunud võrdse kohtlemise ja kahjustamata konkurentsi säilitamise põhimõtteid. Samuti on ta rikkunud hageja omandiõigust, asutamisvabadust ja kutsealal tegutsemise vabadust ning proportsionaalsuse põhimõtet, kuna ta ei võtnud arvesse seda, et malmi- ja terasetootjatel on tehniliselt ja majanduslikult võimatu CO₂ heitkoguseid veelgi vähendada. Sel viisil toimides on ühenduse seadusandja pannud hagejale ebaproportsionaalse koormuse, mis ohustab tema olemasolu, kuna temast saab tingimata „saastekvootide netoostja”, ilma et tal oleks võimalik sellega seonduvaid kulusid jätta oma klientide kanda. Lisaks on vaidlusalused sätted ebaproportsionaalsed, kuna nendega ei kaasne meetmed, mis leevendaks vähemalt nende meetmete kahjulikke tagajärgi hageja jaoks, nagu saastekvootide hindade kontrollimehhanism või võimalus anda need piiriüleselt üle sama kontserni piires. Kuna puudub selline üleandmise võimalus, mis mõjutab oluliselt hageja ümberkorraldamispüüdusi ja tema konkurentsivõimet, rikub vaidlustatud direktiiv ka hageja omandiõigust ja tema asutamisvabadust. Hageja täpsustab, et tema asutamisvabaduse lubamatut piirangut, mis tuleneb sellest, et vaidlustatud direktiivis ei ole õigusnormi, mis võimaldab saastekvootide piiriülest üleandmist sama kontserni erinevate käitiste vahel, ei saa muuta vähem oluliseks argumendiga, et käitise tootmisvõimsuse suurendamise korral võib kasu saada „uutele osalejatele” ette nähtud eraldamise eeskirjadest, kuna niisugune võimalus on asjassepuutuva vastuvõtva liikmesriigi otsustada.

76 Teiseks väidab hageja, et ta kuulub niisuguste ettevõtjate kinnisesse rühma, keda vaidlustatud direktiiv eriti puudutab. 15 liikmesriigist koosnevas liidus käitsid vaid 15 ettevõtjat või kontserni malmi- või terasetootmise käitisi, st hageja, Corus, ThyssenKrupp, HKM, Riva, Luccini, SSAB, Voest Alpine, Salzgitter, Duferco, Rautaruukki, Fundia, Saint-Gobain, DHS ja Neue Maxhütte, kellele lisandusid alates

1. maist 2004 viis kümne uue liikmesriigi malmi- või terasetootjat, st Ispat Polska, Czech Steel Company, Moravia Steel, Dunafer Dunai ja US Steel Košice. Sellegipoolset ei saa üksnes liidu laienemine jätta seda gruppi ilma kinnise rühma staatusest kohtupraktika tähenduses, kuna see laienemine oli ette nähtud akti Tšehhi Vabariigi, Eesti Vabariigi, Küprose Vabariigi, Läti Vabariigi, Leedu Vabariigi, Ungari Vabariigi, Malta Vabariigi, Poola Vabariigi, Sloveenia Vabariigi ja Slovaki Vabariigi ühinemistingimuste ja Euroopa Liidu aluslepingutesse tehtavate muudatuste kohta (EÜT 2003, L 236, lk 33) artiklis 2 enne vaidlustatud direktiivi jõustumist. Pealegi ei ole uute osalejate turuletulek kõrgahjude uute tegevuste rakendamise kaudu majanduslikult mõistlik valik ja see on seetõttu *de facto* välistatud. Nimelt, pärast vaidlustatud direktiivi jõustumist ja arvestades kõrgahjude arvu vähenemist liidus alates 1975. aastast, saab uus osaleja turul tegevust alustada vaid ettevõtte omandamise teel.

77 Selle tootjate grupi „ainulaadne isoleerituse olukord”, mis neid igast teisest isikust eristab, tuleneb hageja sõnul asjaolust, et erinevalt muudest asjassepuutuvatest majandussektoritest, nagu tsemendi-, elektri-, paberi- ja klaasisektor, ei ole malmi- ja terasetootjatel tehnilistel põhjustel lähitulevikus võimalik vastavalt vaidlustatud direktiivi eesmärkidele CO₂ heitkoguseid märkimisväärselt vähendada. Järelikult ei saa sellesse gruppi kuuluvad tootjad tegelikult valida heitkoguste vähendamise ja täiendavate kvootide ostmise vahel, mistõttu saavad neist tingimata „saastekvootide netoostjad”. Terasetootmise protsessis on CO₂ heitmed vältimatud, kuna sütt kasutatakse toormaterjalina, mitte kütusena. Seega ei ole olemas majanduslikult rentaablit alternatiivi CO₂ heitkoguste vähendamiseks, näiteks muu sellise kütuse kasutamine nagu maagaas. Kõrgahjude tehnoloogia täiustamine energiatõhususe osas on saavutanud teoreetilise piiri, millega kaasneb veel kaks tonni CO₂ heiteid tonni toodetud terase kohta. Täiendav heitkoguste vähendamine on võimalik vaid tehnilise progressi teel, mille väljaarendamiseks kulub vähemalt 20–30 aastat. Tootmist ei ole seevastu võimalik vähendada, kuna kõrgahjud peavad tehnilistel põhjustel alati töötama täisvõimsuse taseme lähedal.

78 Uuringutele tuginedes väidab hageja, et umbes lähima 25 aasta jooksul peavad kõrgahjude käitajad jätkuvalt kasutama olemasolevaid tehnoloogiaid, mille areng on väga piiratud, igasugune katse neid asendada on siiani läbi kukkunud tehnilistel ja/või majanduslikel põhjustel. Ta lisab, et vastupidi nõukogu väidetule ei ole hageja poolt kuni 2002. aastani toimunud heitkoguste vähendamine tehniliste parenduste tulemus, vaid see on saavutatud peamiselt tänu viie kõrgahju sulgemisele, muude käitiste võimsuse suurendamisele ja Lorraine'i maagi kui tooraine asendamisele Brasiilia maagiga, mille energiatõhusus on parem. Samuti peaks hageja heitkoguste vähendamise eesmärgi ajavahemikus 2008–2012 saavutama eelkõige käitiste sulgemisega, millega kaasneb tootmise üleviimine muude liikmesriikide käitistesse.

79 Lisaks väidab hageja, et terasesektor on ainus vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud neljast sektorist, mis peab silmitsi seisma niisuguste nimetatud direktiiviga hõlmatud sektorite konkurentsiga nagu värviliste metallide ja plastide sektor. Seda malmi- või terasetootjate väga ebasoodsat konkurentsiolukorda raskendab veel esiteks „väga koondunud“ nõudlus, eelkõige mootorsõidukitööstuse nõudlus, ja teiseks tihedam konkurents, mis tuleneb sektoritest, mida ei ole vaidlustatud direktiivis nimetatud, või kolmandate riikide terasetootjatelt, näiteks Ameerika Ühendriigid, kelle suhtes Kyoto protokollist tulenevad kohustused ei kehti ja kelle toodang moodustab 65% maailmatoodangust. Seega ei saa Euroopa terasetootjad jätta CO₂ saastekvootide ostmise vajadusest põhjustatud tootmiskulude suurenemist klientide kanda, mis kahjustab veelgi nende rentaablust, mis on juba isegi madal. Muude vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud sektorite konkurentsiolukord on selles osas erinev. Võttes arvesse näiteks elektrihinna olulise tõusu prognoosi, on elektritarnijatel võimalus jätta klientide kanda mis tahes võimalik tootmiskulude suurenemine ja oluliselt parandada oma rentaablust.

80 Hageja täpsustab, et seevastu ei võimalda isegi hiljutine terasehinna tõus tal jätta saastekvootide ostmise vajadusest tulenevat tootmiskulude suurenemist klientide kanda.

See hinnatõus on vaid maailma tasandil toimunud toormaterjali ja transpordi hinna tõusu tulemus. Ent maailmatasandil on Euroopa malmi- või terasetootjad silmitsi kolmandate riikide tootjate tugeva konkurentsiga, kes nagu Ameerika Ühendriigid, Austraalia ja Türgi Vabariik ei ole Kyoto protokolliga ratifitseerinud või kes nagu India Vabariik, Hiina Rahvavabariik ja Brasiilia Liitvabariik on Kyoto protokolliga küll ratifitseerinud, kuid ei ole esialgu kohustatud oma CO₂ heitkogusid vähendama (Kyoto protokolliga B lisa) või on neil nagu Venemaa Föderatsioonil ja Ukrainal Kyoto protokolliga kohaselt üksnes kohustus säilitada praegune heitkoguste tase. Seega on Euroopa malmi- ja terasetootjad ainsad, kes kannavad täiendavaid Kyoto protokolliga täitmisest tulenevaid tootmiskulusid, puutudes samal ajal kokku järjest tugevama konkurentsivõimega, mis tuleneb kolmandate riikide impordist, mille suurus oleneb hinnatase Euroopa turul. Hageja lisab, et võttes arvesse seda, et praegu maksab õhku paisatud CO₂ tonni saastekvoot 26 eurot, siis kaasneb ühe tonni terase tootmisega, mille puhul paisatakse õhku umbes kaks tonni CO₂, 52 euro suurune lisakulu, samas kui ühe tonni terase transpordi kogukulu ei ületa tavaliselt 20 eurot. Hageja lisab, et erinevalt malmi- ja terasetootjatest eeldatakse, et energiatarnijad – eelkõige Saksamaal ja Ühendriikides asuvad energiatarnijad – kajastavad elektrihindades tasuta saadud saastekvootide väärtuse, et saada erakorralist tulu.

81 Hageja järeldeb eeltoodu põhjal, et liidus asuvad malmi- või terasetootjad on „ainulaadses isoleerituse olukorras”, mis eristab neid mis tahes muust isikust. Selle olukorra muudab raskemaks asjaolu, et vaidlustatud direktiiv ei näe ette ei saastekvootide hindade ülempiiri ega kontrollimehhanismi. Hiljutised uurimused näitavad, et malmi- või terasetootjad puutuvad kokku 20–60 euro suuruse või suurema kvoodi hinnaga, mis võimaldab õhku paisata tonni CO₂, samas kui juba 20 euro suurune hind nullib terasesektori brutokasumi.

82 Kolmandaks leiab hageja, et vaidlustatud direktiiv mõjutab teda eriti tugevalt, kuna ta on kaugelt suurim malmi- ja terasetootja Euroopas (tootes 40 miljonit tonni terast), järgnevad Thyssen-Krupp (17 miljonit) ja Corus (16 miljonit). Kasutades kõrgahjude

väga arenenud tehnoloogiat, on hageja juba oma kasvuhoonegaaside, sh CO₂ heitkoguseid vähendanud palju suuremal määral kui Kyoto protokollis ette nähtud 8%, ta on neid vähendanud absoluutarvudes 19% ja 24% suhtelistes arvudes (tonni toodetud terase kohta) alates 1990. aastast ja ei saa eespool punktides 77 ja 78 mainitud põhjustel jätkata CO₂ heitkoguste olulist vähendamist. Lisaks sai hageja kõrgahjude käitamisest 2002. aastal brutokasumit 16 eurot ja puhaskasumit 4 eurot õhku paisatud CO₂ tonni kohta. Sellest järeldub, et isegi kõige madalama hinna korral, mis praeguste hinnangute kohaselt on 20 eurot saastekvoodi eest, mis vastab 40 euro suurusele lisakulule tonni terase kohta, muutuks tootmine hageja jaoks niivõrd mittetasuvaks, et tal ei oleks võimalik enam oma kaitisi Euroopas kaitada.

- 83 Neljandaks on hageja ainus Euroopa malmi- ja terasetootja, kes seisab silmitsi vaidlustatud direktiivist põhjustatud erilise raskusega, mis tuleneb kontserni käimasolevast ümberkorraldamisest, mille eesmärk on konkurentsivõime parandamine. See on 2001. aasta koondumisest (vt eespool punkt 30), st enne vaidlustatud direktiivi vastuvõtmist alguse saanud ümberkorraldamine, mille eesmärk on sulgeda ühes liikmesriigis väherentaablid kaitised või vähendada nende tootmisvõimsust ja suurendada vastavalt muudes liikmesriikides asuvate rentaablimite kaitiste tootmisvõimsust. Selline olukord on hagejale omane ja eristab teda teistest malmi- või terasetootjatest, kelle kaitised asuvad ainult ühes liikmesriigis. Ainuke erand on Corus, kelle kaitised asuvad Ühendkuningriigis ja Madalmaades, kuid kes on oma tootmise juba optimeerinud. Vaidlustatud direktiiv kahjustab aga tõsiselt seda ümberkorraldamist, kuna see ei kehtesta liikmesriikidele kohustust võimaldada sulgetava kaitise saastekvootide piirülest üleandmist teistele muus liikmesriigis asuvatele kaitistele. Belgia ja Saksamaa valitsus on hagejale juba teada andnud, et sulgemise korral kaotab hageja Valloonias (Belgia) ja Bremenis (Saksamaa) asuvate kaitiste saastekvoodid ning seega ei ole tal võimalik neid kvote üle anda Hispaanias või Prantsusmaal asuvatele kaitistele, kus ta oli ette näinud tootmisvõimsust vastavalt suurendada. Samuti näevad Saksamaa jaotuskava ja esimesel eraldamise ajavahemikul eraldatavate saastekvootide Saksa seaduseelnõu artikli 10 lõike 1 esimene lause kaitise sulgemise korral ette saastekvootide kehtetuks tunnistamise, välja arvatud juhul, kui kaitaja võtab kasutusele uue kaitise Saksamaal (ja mitte mõnes muus liikmesriigis). Samuti näeb Prantsusmaa

jaotuskava ette, et käitaja võib säilitada suletud käitise saastekvoodid vaid siis, kui tegevus on üle viidud muusse Prantsusmaa territooriumil asuvasse käitisesse. Hageja on seega sunnitud tegutsema vastupidi ümberkorraldamise ja konkurentsivõime parandamise eesmärgile. Ta peaks ostma täiendavaid saastekvoote, et katta tootmisüksusi, mis esialgu taheti sulgeda ja üle viia muudes liikmesriikides asuvasse käitisesse, ning jätkama vähem rentaablite käitiste käitamist ainult selleks, et mitte ilma jääda juba eraldatud saastekvootidest.

⁸⁴ Hageja lisab, et ta on ka kõikidest vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud sektorite ainus ettevõtja, kes seisab silmitsi tootmisvõimsuse piiriülese üleviimise probleemiga erinevates liikmesriikides asutatud käitiste vahel. See probleem ei puuduta tsemendi-, klaasi-, energia- ega paberisektorit, kelle käitised asuvad erinevalt terasetootmise käitistest kas klientide läheduses või piirkondades, kus on piisav kogus toormaterjali. Järelikult ei ole nende sektorite tootjate jaoks ühes liikmesriigis käitise sulgemine ja tootmise üleviimine mõnda muusse liikmesriiki tõenäoline.

⁸⁵ Asutamisevabadusest lähtuvalt ei ole siiski ühtegi õigustust, et jätta liikmesriikide otsustada küsimus, mil määral on tootmisvõimsuste piiriüleised üleviimised võimalikud. See peab veelgi enam paika, kuna liikmesriikidel on selleks, et nad ei võimaldaks niisugust tootmisvõimsuste üleviimist, sealhulgas nendega seonduvate saastekvootide üleandmist, olulisi majanduslikke ja poliitilisi stiimuleid. Esiteks ei ole neid kvote esialgu eraldanud liikmesriigi seisukohast lähtuvalt mingit huvi niisugust üleviimist hõlbustada ja kaotada oma territooriumil nii asjaomaseid tootmisvõimsusi ja sellega seotud töökohti kui ka juba eraldatud kvote. Teiseks ei ole liikmesriigil, kuhu tootmisvõimus üle viiakse, eriti kui see riik on väike, tingimata huvi eraldada uuele osalejale tasuta saastekvoote, arvestades riiklikku saastekvootide ülempiiri ületamise ohtu ja sellest tulenevalt ohtu rikkuda otsuse 2002/358 ja Kyoto protokoll

kohaseid heitkoguste vähendamise kohustusi. Nagu nähtub komisjoni täiendavate juhiste (vt eespool punkt 14) lisa 4 punktist 5, kinnitab seda vastumeelsust asjaolu, et suurem osa liikmesriikidest ei võimalda saastekvootide piiriülest üleandmist. Komisjon on neis juhistes ise juhtinud tähelepanu sellele probleemile, rõhutades, et esimesel eraldamise ajavahemikul on liikmesriigid vastu võtnud suure hulga eeskirju, mis puudutavad uute osalejate reserve, sulgemisi ja üleandmisi, mis annab omapoolse panuse olulisele keerukusele ja läbipaistmatusele siseturul ning võib kaasa tuua konkurentsimoonutusi. Komisjon tegi sellest järelduse, et vaja on ette näha ühenduse reservi loomine ja uute osalejate, sulgemiste ja piiriüleste üleandmiste suhtes siseturu piires kohaldatavate halduseeskirjade ühtlustamine (komisjoni täiendavate juhiste lisa 7). Hageja viitab ka ühele uurimusele, mille kohaselt on saastekvootidega kauplemise süsteemis, võttes arvesse liikmesriikide huvi säilitada nende territooriumil asuvate käitistega seotud maksud ja töökohad, praegu nende jaoks ratsionaalne võtta suletud käitistelt saastekvoodid ära või vähemalt seada nende kvootide säilitamise tingimuseks uue käitise avamine nende territooriumil, vältimaks, et käitaja riigist lahkub. Ent selle tulemuseks võib olla majanduslikult ebatõhus ja poliitiliselt soovimatu reguleeriv konkurents liikmesriikide vahel, et hoida kinni ja meelitada ligi investeeringuid. Neist põhjustest tulenevalt on selle uurimuse järeldus, et ühenduse tasandil on vaja ühtlustada eeskirju, mis võimaldavad käitistel ka sulgemise korral oma saastekvoodid säilitada. Hageja on arvamusel, et asutamisvabaduse kasuliku mõju saab järelikult tagada ainult siis, kui ühenduse seadusandja ise sekkub.

- 86 Viieandaks leiab hageja, et vaidlustatud direktiiv puudutab teda eriti pikaajaliste lepingute tõttu, mis seovad teda juba pikka aega elektrijaamadega, mis osaliselt ei kuulu tema kontserni, ja mis puudutavad kõrgahjude süsinikmonoksiidi, CO₂ ja lämmastikku sisaldava gaasi tarnimist elektri tootmiseks. Hagejal tekkis küsimus, kas vaidlustatud direktiivi artikli 3 punktide b ja e kohaselt tuleb asjassepuutuvad saastekvoodid eraldada talle või elektrijaamale. Juhul kui need saastekvoodid kuuluvad elektri- jaamale, on hageja olukord veelgi raskem, kuna ta peab vajaduse korral vajalikud kvoodid ostma saastekvootidega kauplemise turul või juhul, kui lõpetatakse tarned

elektrijaamale, põletama need kõrgahjude gaasid, ilma et tal sellegipoolest oleks vastav arv kvoote. Sellest tulenevalt oleks hageja võrreldes konkurentidega, kes kasutavad enda elektrijaamu, väga ebasoodsas konkurentsiolukorras.

- ⁸⁷ Kuuendaks märgib hageja, et kuna vaidlusalused sätted puudutavad teda eriliselt, on teda tihedalt kaasatud seadusandlikku protsessi, eelkõige erinevate komisjoni, parlamendi ja nõukogu esindajatega peetavate koosolekute kaudu. Selles kontekstis võeti esialgu arvesse teatud arv hageja esitatud vastuväiteid, mis lõpuks ilma igasuguse põhjendusega tagasi lükati.
- ⁸⁸ Eeltoodut arvestades järeldeb hageja, et ta on tõendanud, et on olemas talle oma- sed asjaolud, mis teda kõigist teistest isikutest eristavad ja millest tulenevalt on tema tühistamisnõue EÜ artikli 230 neljanda lõigu alusel vastuvõetav.
- ⁸⁹ Mis puudutab parlamendi esitatud vaidlustatud direktiivi osalise tühistamise nõudega seonduvat läbivaatamist takistavat asjaolu, siis hageja rõhutab, et ta ei nõua vaidlusaluste sätete täielikku tühistamist, vaid üksnes seda, et nende kohaldamine toormalmi- või terasetootjate suhtes välistataks. Seega ei tooks see nõue endaga kaasa mingisugust saastekvootidega kauplemise süsteemi muutust muude vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud sektorite jaoks. Nimelt võidakse vaidlustatud direktiivi kohaldamisala kas laiendada muudele sektoritele, nagu värviliste metallide ja keemiatoodete sektori puhul juba soovitati, või siis seda piirata, ilma et see kahjustaks saastekvootidega kauplemise süsteemi toimimist või selle olemust. Seega oleks taotletud osalise tühistamise ainus tagajärg vaidlustatud direktiivi I lisa selle eraldiseisva ja selgelt määratletud osa tühistamine, mis puudutab toormalmi- või terasetootmise käitisi.

- 90 Isegi kui vaidlusaluseid sätteid ei saa vaidlustatud direktiivist kui tervikust eraldada, on tühistamismõue hageja arvates sellegipoolest vastuvõetav. Kui osaline tühistamine osutub võimatuks, tuleb seda nõuet tõlgendada kui nõuet, mille eesmärk on vaidlustatud direktiivi tühistamine tervikuna. Niisugune hinnang tuleneb vajadusest tõlgendada nõudeid lähtuvalt nende kontekstist ja niisuguse hagiavaldusega taotletavatest eesmärkidest, mis on suunatud hageja põhiõiguste rikkumise lõpetamisele. Juhul kui Üldkohus ei järgi eespool punktis 89 kaitstud lähenemisviisi, palub hageja teise võimalusena tühistada vaidlustatud direktiiv tervikuna, mis pärast hagiavalduse esitamist on veel võimalik.
- 91 Kõige eeltoodu põhjal järeldab hageja, et tühistamismõue on vastuvõetav.
- 92 Oma märkustes ELTL artikli 263 neljanda lõigu jõustumise tagajärgede kohta väitis hageja sisuliselt esiteks, et kõnealune säte on käesolevas menetluses kohaldatav ja teiseks, et vaidlustatud direktiiv on sisu poolest üldkohaldatav akt selle sätte tähenduses, kuna vaidlustatud sätted ei jäta rakendamise osas liikmesriikidele mingisugust kaalutusõigust ning seetõttu ei pea hageja tõendama, et nimetatud direktiiv teda isiklikult puudutab.

B. Üldkohtu hinnang

- 93 Vastavalt EÜ artikli 230 neljandale lõigule võib iga füüsiline või juriidiline isik algatada menetluse temale adresseeritud otsuse vastu ja sellise otsuse vastu, mis teda otseselt ja isiklikult puudutab, kuigi vormiliselt on see teisele isikule adresseeritud määrus või otsus.

94 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et ainuüksi asjaolust, et asutamislepingu selles sättes ei ole sõnaselgelt ette nähtud isikute poolt direktiivi vastu EÜ artikli 249 kolmanda lõigu tähenduses esitatud tühistamishagide vastuvõetavust, ei piisa, et selline hagi vastuvõetamatuks tunnistada. Nimelt ei saa ühenduse institutsioonid võtta isikutelt õiguskaitset, mille asutamisleping neile annab, pelgalt kõnealuse õigusakti liigi valikuga, isegi kui see võetakse vastu direktiivina (Üldkohtu 10. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-223/01: *Japan Tobacco ja JT International vs. parlament ja nõukogu*, EKL 2002, lk II-3259, punkt 28; 30. aprilli 2003. aasta otsus kohtuasjas T-154/02: *Villiger Söhne vs. nõukogu*, EKL 2003, lk II-1921, punkt 39; 6. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas T-213/02: *SNF vs. komisjon*, EKL 2004, lk II-3047, punkt 54, ja 25. aprilli 2006. aasta otsus kohtuasjas T-310/03: *Kreuzer Medien vs. parlament ja nõukogu*, EKL 2006, lk 36, punktid 40 ja 41). Samuti ei piisa iseenesest üksnes asjaolust, et vaidlusalused sätted on osa üldkohaldatavast aktist, mille puhul on tegemist tõelise direktiiviga, mitte otsusega EÜ artikli 249 neljanda lõigu tähenduses, mis on vormiliselt vastu võetud direktiivina, et oleks välistatud võimalus, et need sätted võivad isikut otseselt ja isiklikult puudutada (vt selle kohta eespool viidatud kohtumäärus *Japan Tobacco ja JT International vs. parlament ja nõukogu*, punkt 30, ja 6. mai 2003. aasta määrus kohtuasjas T-321/02: *Vannieuwenhuyze-Morin vs. parlament ja nõukogu*, EKL 2003, lk II-1997, punkt 21).

95 Käesolevas asjas tuleb tõdeda, et vaidlustatud direktiiv on nii vormi kui sisu poolest üldkohaldatav akt, mis on kohaldatav objektiivselt määratletud olukordade suhtes ja see toob endaga kaasa õiguslike tagajärgi üldiselt ja abstraktselt kindlaks määratud isikute rühmale, st kõikidele käitiste käitajatele, kes tegutsevad ühel vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud tegevusalal, sealhulgas malmi- või terasetootmisega, nagu ka hageja.

96 Siiski ei ole välistatud, et teatud juhtudel võivad niisuguse üldkohaldatava akti sätted puudutada neist mõnda otseselt ja isiklikult (vt selle kohta Euroopa Kohtu 16. mai 1991. aasta otsus kohtuasjas C-358/89: *Extramet Industrie vs. nõukogu*, EKL 1991, lk I-2501, punkt 13; eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Codorníu vs. nõukogu*, punkt 19, ja 25. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-50/00 P: *Unión de Pequeños Agricultores vs. nõukogu*, EKL 2002, lk I-6677, punkt 36).

- 97 Pealegi nähtub väljakujunenud kohtupraktikast, et tingimus, mille kohaselt hagi esemeks olev otsus peab vastavalt EÜ artikli 230 neljandale lõigule puudutama füüsilist või juriidilist isikut otseselt, eeldab, et ühenduse vaidlustatud meede avaldab otsesest mõju isiku õiguslikule olukorrale ega jäta meedet rakendama kohustatud adressaadile mingit kaalutlusõigust – akti rakendamine on puhtautomaatne ja tuleneb vaid ühenduse õigusnormidest, ilma et kohaldataks muid vahenorme (29. juuni 2004. aasta otsus kohtuasjas C-486/01 P: *Front national vs. parlament*, EKL 2004, lk I-6289, punkt 34, ja 22. märtsi 2007. aasta otsus kohtuasjas C-15/06 P: *Regione Siciliana vs. komisjon*, EKL 2007, lk I-2591, punkt 28).
- 98 Üldkohus leiab, et esimese võimalusena on vaja uurida, kas vaidlusalused sätted puudutavad hagejat isiklikult. Alles teise võimalusena uurib Üldkohus vajaduse korral ka seda, kas need sätted puudutavad hagejat otseselt.
- 99 Nagu on tunnustatud väljakujunenud kohtupraktikas, saab muu füüsiline või juriidiline isik kui akti adressaat väita, et see puudutab teda isiklikult EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, üksnes siis, kui see mõjutab teda mingi talle omase tunnuse või teda iseloomustava faktilise olukorra tõttu, mis teda kõigest teistest isikutest eristab, ning seega individualiseerib ta sarnaselt otsuse adressaadiga (Euroopa Kohtu 15. juuli 1963. aasta otsus kohtuasjas 25/62: *Plaumann vs. komisjon*, EKL 1963, lk 197, 223; eespool punktis 93 viidatud kohtuotsus *Unión de Pequeños Agricultores vs. nõukogu*, punkt 36, ja 1. aprilli 2004. aasta otsus kohtuasjas C-263/02 P: *komisjon vs. Jégo-Quéré*, EKL 2004, lk I-3425, punkt 45).
- 100 Arvestades eeltoodud kaalutlusi, tuleb kontrollida, kas kohustused, mis võivad vaidlusalustest sätetest tuleneda, võivad hagejat kui adressaati individualiseerida. Sellega seoses olgu meenutatud, et hageja palub tühistada esiteks vaidlustatud direktiivi artikkel 4, mis näeb ette kohustuse omada heitmeluba, teiseks artikli 6 lõike 2 punkt e ja artikli 12 lõige 3, mis näevad ette kohustuse tagastada eelnenud kalendriaasta

koguheitmetele vastava hulga saastekvoote, kolmandaks artikkel 9 koosmõjus III lisa kriteeriumiga nr 1, mis puudutab jaotuskava koostamist ja liikmesriikide väidetavat kohustust eraldada käitiste käitajatele maksimaalne saastekvootide kogus, ning neljandaks artikli 16 lõiked 2–4, mis käsitlevad karistusi tagastamiskohustuse rikkumise eest, kuivõrd kõik need sätted on vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 2 koosmõjus I lisaga kohaldatavad malmi- või terasetootjate suhtes.

- 101 Et põhjendada väidet, et vaidlusalused sätted teda isiklikult puudutavad, toob hageja esiteks sisuliselt välja, et ühenduse seadusandja oli mitme kõrgemalseisva õigusnormi, sealhulgas põhiõiguste kohaselt kohustatud võtma arvesse siseturul asuvate malmi- või terasetootjate erilist olukorda, eelkõige hageja olukorda (eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Piraiki-Patraiki jt vs. komisjon*, punkt 19; eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *Sofrimport vs. komisjon*, punkt 11, ja eespool punktis 54 viidatud kohtuotsus *UEAPME vs. nõukogu*, punkt 90).

- 102 Sellega seoses tuleb märkida, et ei ole ühtegi sõnaselget ja spetsiifilist sätet või kõrgemalseisvat või teisese õiguse sätet, mis kohustaks ühenduse seadusandjat vaidlustatud direktiivi vastuvõtmise käigus eriliselt arvesse võtma malmi- või terasetootjate olukorda või isegi hageja olukorda võrreldes muude kõnealuse direktiivi I lisas nimetatud tööstussektorite ettevõtjate olukorraga (vt selle kohta Üldkohtu 17. jaanuari 2002. aasta otsus kohtuasjas T-47/00: *Rica Foods vs. komisjon*, EKL 2002, lk II-113, punktid 41 ja 42; vt ka Üldkohtu 6. mai 2003. aasta määrus kohtuasjas T-45/02: *DOW AgroSciences vs. parlament ja nõukogu*, EKL 2003, lk II-1973, punkt 47; 25. mai 2004. aasta määrus kohtuasjas T-264/03: *Schmoldt jt vs. komisjon*, EKL 2004, lk II-1515, punkt 117, ja 16. veebruari 2005. aasta määrus kohtuasjas T-142/03: *Fost Plus vs. komisjon*, EKL 2005, lk II-589, punktid 61–65). Muu hulgas ei näe niisugust kohustust ette EÜ artikkel 174 ega artikli 175 lõige 1, mis on keskkonna valdkonnas ühenduse regulatiivse tegevuse õiguslik alus. Lisaks, välja arvatud viide teda kaitsvatele põhiõigustele ja teatavatele õiguse üldpõhimõtetele, ei ole hageja viidanud

üheleegi konkreetsele kõrgemalseisvale õigusnormile, mis teda konkreetset puudutaks või mis puudutaks vähemalt malmi- ja terasetootjaid ning mis võiks niisuguse kohustuse tema kasuks kehtestada.

¹⁰³ Kuigi vastab tõele, et üldkohaldatava akti vastuvõtmisel on ühenduse institutsioonid kohustatud järgima kõrgemalseisvaid õigusnorme, sealhulgas põhiõigusi, siis väide, et niisugune akt rikub neid norme või õigusi, ei ole üksi piisav, et tunnistada isiku hagi vastuvõetavaks, ilma et EÜ artikli 230 neljanda lõigu nõuded sisutuks muutuksid, kuna see väidetav rikkumine ei individualiseeri teda sarnaselt adressaadiga (vt selle kohta seoses omandiõigusega Üldkohtu 28. novembri 2005. aasta määrus kohtuasjas T-94/04: EEB jt vs. komisjon, EKL 2005, lk II-4919, punktid 53–55; vt selle kohta ka Üldkohtu 29. juuni 2006. aasta määrus kohtuasjas T-311/03: Nürburgring vs. parlament ja nõukogu, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 65 ja 66). Neil asjaoludel ei saa hageja õiguspäraselt tugineda kohtuotsusele Codorníu (viidatud eespool punktis 54, punktid 20–22), mille raames tulenes vaidlustatud määruse vastu esitatud hagi vastuvõetavus vaidlustatud sätteid arvestades üksnes sellise vaatlusaluse nimetuse individualiseerivast laadist, mille alusel oli hageja juba väga pikka aega kaubamärgi ainus omanik.

¹⁰⁴ Igal juhul ei ole hageja tõendanud, et vaidlusalused sätted, eelkõige heitmeloa omanise kohustus vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 4, tagastamise kohustus vastavalt artikli 12 lõikele 3 koosmõjus artikli 6 lõike 2 punktiga e ning nimetatud direktiivi artikli 16 lõigetes 2–4 ette nähtud karistused rikuvad tema põhiõigusi ja põhjustasid talle tõsise kahju, mis individualiseerib teda kui adressaati võrreldes kõikide teiste ettevõtjatega, keda need sätted puudutavad (vt selle kohta eespool punktis 100 viidatud kohtuotsus Nürburgring vs. parlament, punkt 66). Nimelt on need sätted üldiselt ja abstraktselt kohaldatavad kõikide vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud ettevõtjate ja objektiivselt määratletud olukordade suhtes. Need sätted võivad seega kõikide nende ettevõtjate õiguslikku positsiooni ühetaoliselt mõjutada.

- 105 Järelikult ei võimalda hageja argumendid, mis puudutavad ühenduse seadusandja kohustust järgida teatavaid õiguse üldpõhimõtteid ja põhiõigusi, järeldada, et vaidlusalused sätted hagejat isiklikult puudutavad, ning seega ei ole vaja uurida, kas need sätted teda selles suhtes otseselt puudutavad.
- 106 Teiseks, mis puudutab hageja argumenti, et ta kuulub niisuguste ettevõtjate kinnisesse rühma, keda vaidlusalused sätted eriti puudutavad, siis tuleb esiteks meenutada, et võimalus vaidlustatud meetme vastuvõtmisel enam-vähem täpselt määratleda õigus-subjektide arvu ja isegi neid isikuid, kellele seda meedet kohaldatakse, ei tähenda mingil moel, et see meede neid subjekte isiklikult puudutab, kui on selge, et seda kohaldatakse asjaomase aktiga määratletud õiguslikult või faktiliselt objektiivse olukorra alusel (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. aprilli 2008. aasta määrus kohtuasjas C-503/07 P: Saint-Gobain Glass Deutschland vs. komisjon, EKL 2008, lk I-2217, punkt 70 ja seal viidatud kohtupraktika). Teiseks ei piisa, et üldkohaldatav akt teatud ettevõtjaid majanduslikult rohkem puudutab kui teisi, et neid võrreldes nende teiste ettevõtjatega individualiseerida, kui seda akti kohaldatakse objektiivselt määratletud olukorral alusel (vt selle kohta Euroopa Kohtu 18. detsembri 1997. aasta määrus kohtuasjas C-409/96 P: Sveriges Betodlars ja Henrikson vs. komisjon, EKL 1997, lk I-7531, punkt 37; eespool viidatud Üldkohtu määrus kohtuasjas T-28/07: Fels-Werke jt vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punkt 60 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 10. mai 2004. aasta määrus kohtuasjas T-391/02: Bundesverband der Nahrungsmittel- und Speiseresteverwertung ja Kloh vs. parlament ja nõukogu, EKL 2004, lk II-1447, punkt 53 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 107 Tuleb aga tõdeda, et vaidlusalused sätted puudutavad hagejat peamiselt tema objektiivse staatuse tõttu esiteks kasvuhoonegaase tekitava käitise käitajana ja teiseks malmi- ja terasetootjana, kelle tegevusala on nimetatud vaidlustatud direktiivi I lisas. Seega, isegi kui vaidlustatud direktiivi jõustumise ajal kuulus hageja ainult 15 siseturul tegutseva malmi- või terasetootja hulka, siis üksnes see asjaolu ei ole piisav,

et teda sarnaselt adreassaadiga individualiseerida kõikide teiste ettevõtjate suhtes, kes tegutsevad vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud tegevusaladel, sh samasse gruppi kuuluvad malmi- või terasetootjad.

¹⁰⁸ Pealegi, isegi kui oletada, et malmi- või terasetootjad moodustavad eriti puudutatud ettevõtjate grupi, siis võivad nad kõik kanda samu õiguslikke ja faktilisi tagajärgi nagu hageja objektiivselt määratletud olukorra tõttu, st kuna nende tegevusala on hõlmatud vaidlustatud direktiivi I lisaga. Seega erinevalt muude tööstussektorite ettevõtjatest puudutab see, et need tootjad ei suuda majanduslikult ja tehniliselt vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid veelgi ja jätta heitkoguste kvootide ostmisel tekkinud täiendavad kulud klientide kanda, samamoodi kogu malmi- või terasetootmise sektorit. Samuti puutuvad need tootjad kvootidega kauplemise süsteemi rakendamise tulemusel ühtemoodi kokku kauplemise süsteemi ja asjaomaste toodete turu muutustega, sh muude tööstussektorite või kolmandate riikide malmi- või terasetootjatelt pärineva konkurentsiaga.

¹⁰⁹ Selles kontekstis tuleb tagasi lükata ka hageja argument, mille kohaselt moodustavad siseturul asuvad malmi- või terasetootjad ettevõtjate kinnise rühma, mille koosseis enam ei muutu. Sellega seoses viitavad parlament ja nõukogu õigustatult vaidlustatud direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate malmi- või terasetootjate arvu kasvule pärast liidu laienemist 2004. aastal ja võimalusele, et muud Euroopa riigid, kellel on samuti terasetööstus, tulevikus liiduga ühinevad. Lisaks ei ole hageja tõendanud, et vaidlustatud direktiivi jõustumise ajal olid nimetatud malmi- või terasetootjatel erilised tunnused, mis võiksid neid eristada kõikidest teistest tootjatest või uuest osalejast, näiteks selles osas, et neil oli erilised varasemad õigused (vt selle kohta Euroopa Kohtu 13. märtsi 2008. aasta otsus kohtuasjas C-125/06 P: komisjon vs. Infront WM, EKL 2008, lk I-1451, punktid 71–77). Nimelt, isegi kui oletada, et neil tootjatel olid

direktiivi 96/61 (vt eespool punkt 48) alusel eraldatud heitkogused, siis nendest heitkogustest, mis ei ole kaugeltki erilised või ainult hagejale omased, oleks ühtemoodi kasu saanud kõik vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud tegevusaladel tegutsevad ettevõtjad. Viimaseks, pelk asjaolu, et hageja väitel on asjaomasele turule sisenemine võimalik vaid sellel juba oleva tootja omandamise kaudu, ei välista, et selle tootja või uue osaleja identiteet, kes selle omandab, muutub ja et ta muudab seega kõnealuste tootjate grupi koosseisu.

- 110 Sellest järeldeb, et vaidlusaluste sätete õiguslikud tagajärjed, st kohustus anda heitmeluba ja tagastada kvoodid, nende kohustuste rikkumise korral ette nähtud karistused ning kvootide väidetav ülempiir vaidlustatud direktiivi artikli 9 alusel, mõjutavad vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud ettevõtjate majandustegevust ja õiguslikku seisundit, sh malmi- või terasetootmise sektorit ühtemoodi ning objektiivselt määratletud olukorra tõttu. Seega ei saa need sätted eristada hageja faktilist ja õiguslikku olukorda võrreldes teiste ettevõtjatega ning sellest tulenevalt teda individualiseerida analoogselt adressaadiga, ning ei ole vaja uurida, kas need sätted teda otseselt puudutavad.
- 111 Kolmandaks, argumendi kohta, mis puudutab hageja suurust, tema aastast tootmismahtu ja tema isiklikku majanduslikku ja/või tehnoloogilist suutmatust vähendada veelgi CO₂ heitkoguseid, tuleb tõdeda, et hageja ei selgita põhjusi, millest tulenevalt ei puutu konkureerivad malmi- või terasetootjad kokku samade kohanemisprobleemidega ning nende suurusest, tootmismahust ja heitkoguste vähendamise pingutustest tulenevate analoogsete raskustega. Nimelt, väiksema suurusega ettevõtjal, kelle malmi- või terasetoodang on hageja omast väiksem, on tingimata väiksem saastekvootide kogus, nii et proportsionaalselt peaksid majanduslikud ja/või tehnoloogilised raskused, mis on seotud heitkoguste vähendamisega, olema sarnased hageja raskustega. Ent vastavalt vaidlustatud direktiivi I lisale on vaidlusalustest sätetest tulenevad kohustused ühtselt ja üldiselt kohaldatavad kõikide niisuguste käitiste käitajate suhtes, mille toodang ületab neis sätetes ette nähtud piiri, tegemata vahet nende

suurusel. Pealegi sõltub nende kohustuste ulatus ainult kasvuhoonegaaside heitkogusest, mis vastupidise tõendi puudumise korral võib suureneada asjaomase käitise suuruse ja tootmisvõimsuse tõttu, nii et kõik asjassepuutuvad käitajad on sarnases olukorras (vt selle kohta eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punkt 34). Seega ei saa hageja õiguspäraselt tugineda erilisele puutumisele, mis võib teda kui adreassaati individualiseerida, nii et ei ole vaja uurida, kas ta selles suhtes on isiklikult puudutatud.

- 112 Neljandaks ei ole hageja piisavalt tõendanud, et tema väidetav „ainulaadne isoleerituse olukord”, eelkõige tema kontserni ümberkorralduse tõttu, võis teda individualiseerida võrreldes kõikide teiste ettevõtjatega. Nimelt, isegi kui asuda seisukohale, et hageja on ainus ühisturul asutatud malmi- ja terasetootja, kes on niisugust ümberkorraldamist alustanud, ei ole tõendatud, et puuduvad teised vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud sektoritesse kuuluvad tootjad, kes kannatavad analoogsete tagajärgede all nimetatud direktiivi rakendamise tõttu, kuna nad on kas sarnase protsessi käivitanud või sellest loobunud. Sellega seoses on hageja väited, et muude vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud sektorite ettevõtjad ei saa samade raskustega kokku puutuda, liiga ebaselged või oletuslikud, et välistada teiste tootjate sarnane puutumus näiteks energiasektoris, kus pärast liberaliseerimist ühenduse tasandil toimus oluline piiriülene ümberkorraldamine.

- 113 Igal juhul ei ole hageja tõendanud, et tema puutumus selle väidetava „ainulaadse isoleerituse olukorra” tõttu tuleneb konkreetselt vaidlusaluste sätete kui selliste õiguslikest tagajärgedest, et hagejat otseselt puudutada. Hageja enda väidete kohaselt tuleneb see olukord sisuliselt esiteks riiklike asutuste poolt tasuta eraldatud saastekvootide väidetavast nappusest, mis muudab ta „saastekvootide netoostjaks”, teiseks saastekvootidega kauplemise turul saadaolevate saastekvootide võimalikust hinnatõusust ja/või kõrgest hinnatasemest ja kolmandaks hageja võimatusest anda siseturu

piires sulgetavatele käitistele eraldatud kvoodid üle teistele käitistele, kus ta kavatseb tootmisvõimsust suurendada.

- ¹¹⁴ Samuti, isegi kui oletada, et väidetav ümberkorraldamine on hageja eriline tunnus, tuleb tõdeda, et väidetav „ainulaadse isoleerituse olukord”, mis tuleneb eespool punktis 109 nimetatud asjaoludest, ei tulene ei vaidlustatud direktiivi artikli 4 kohasest heitmeloa kohustusest ega tagastamise kohustusest vastavalt nimetatud direktiivi artikli 12 lõikele 3 koosmõjus artikli 6 lõike 2 punktiga e ega nimetatud direktiivi artikli 16 lõigetes 2–4 ette nähtud karistustest, vaid see on – juhul kui nimetatud olukord peaks tõeseks osutama – liikmesriikide poolt oma jaotuskavade ja asjassepuutuvate õigusaktide rakendamise tagajärg. Ent neil riikidel on vastavalt vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõikele 1 ja artikli 11 lõikele 1 lai kaalutusõigus nii eri tööstussektoreile eraldatavate kvootide koguse osas kui ka individuaalsetele käitajatele kvootide väljastamise ja tagasivõtmise osas, sh käitise sulgemise korral (vt selle kohta Üldkohtu 7. novembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-374/04: Saksamaa vs. komisjon, EKL 2007, lk II-4431, punktid 102–106).
- ¹¹⁵ Nimelt piirdub vaidlustatud direktiivi artikkel 4 sellega, et seab iga kasvuhoonegaase õhku paiskava käitaja kohustuseks saada heitmeluba, täpsustamata seejuures eraldamise või saastekvootide äravõtmise tingimusi ja korda, nagu mõned liikmesriigid neid ette näevad, ja mille osas hageja väidab, et need on tema ümberkorraldamise raskuste põhjuseks. Sama arutluskäik on analoogia alusel kohaldatav ka vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõikes 3 koosmõjus artikli 6 lõike 2 punktiga e ette nähtud tagastamise kohustusele ning nimetatud direktiivi artikli 16 lõigetes 2–4 ette nähtud karistustele, kusjuures hageja ei ole selgitanud põhjusi, millest tulenevalt ta leiab, et nende sätete ja nimetatud raskuste vahel on mingi seos. Neil asjaoludel ei saa kvootide ostukulude suurenemise ja/või kvootide võimaliku kaotuse tõttu – isegi kui see on oluline ja koormavam kui teiste ettevõtjate jaoks – ühe oma käitise sulgemise ja riigiasutuste poolt sellega seotud kvootide äravõtmise tulemusel hageja poolt võimalikku kantud

kahju omistada neist sätetest tulenevatele kohustustele, et tugineda tema otsesele puutumusele EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses.

116 Lõpetuseks, kuna hageja vaidlustab ka vaidlustatud direktiivi artikli 9 koosmõjus III lisa kriteeriumiga nr 1, sest see näeb ette „saastekvootide absoluutse ülempiiri” seadmise liikmesriikidele, siis piisab, kui märkida, et – isegi kui seda viimast argumenti pidada põhjendatuks – selline ülempiir ei mõjuta hagejat otseselt EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, kuna see ei võimalda ka mitte ligilähedaselt kindlaks teha kvootide arvu, mida riigi asutused peavad eraldama eri tööstussektoritele ja veel vähem üksikkäitajatele. Seda järeldust kinnitab ka asjaolu, et menetluse käigus ei ole hageja olnud suuteline täpsustama või ette nägema vaidlustatud direktiivist ja otsusest 2002/358 lähtuvalt ei saastekvootide kogust, mida liikmesriigid talle tasuta eraldavad tema siseturul asuvate tootmiskäitiste jaoks ega ka võimalike kulude ulatust, mida ta peab nende saastekvootide nappuse korral kandma.

117 Järelikult ei ole hageja tõendanud, et vaidlusalused sätted teda otseselt ja isiklikult puudutavad väidetava „ainulaadse isoleerituse olukorra” tõttu, mis tuleneb muu hulgas tema kontserni piiriülesest ümberkorraldamisest.

118 Viiendaks, mis puudutab pikaajalisi gaasitarnelepinguid, mille hageja on väidetavalt sõlminud mitme elektrijaamaga enne vaidlustatud direktiivi jõustumist, siis ka need ei saa teda vaidlusaluste sätete suhtes individualiseerida. Nimelt reguleerivad need sätted üldiselt ja abstraktselt saastekvootide kauplemise süsteemi kuuluvate ettevõtjate kohustusi, täpsustamata siiski saastekvootide heitkoguste andmise või äravõtmise tingimusi ja korda liikmesriikide poolt (vt eespool punktid 109–113). Igal juhul järeldub sellest, et võimalik gaasitarnelepingute täitmise mõjutamine saab tuleneda vaid saastekvootide eraldamist reguleerivatest siseriiklikest eeskirjadest ning seega ei

saa hageja sellega seoses väita, et ta on otseselt puudutatud. Pealegi, nagu väidab nõukogu, kinnitab hageja ise, et need gaasitarnelepingud puudutavad vähemalt osaliselt tema enda kontserni kuuluvaid elektriyaamu. Seega, kuna nende elektriyaamade tegevus kuulub vaidlustatud direktiivi I lisa kohaldamisalasse osas, milles tegevus ületab selles lisas ette nähtud toodangumahu, on hagejal tingimata jaotuskavade ja kohaldatavate siseriiklike eeskirjade alusel saastekvoote kõnesoleva gaasi põletamiseks. Viimaseks, vaatamata sellele, et energia tootmise puhul on põhimõtteliselt tegemist vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud tegevusalaga, ei ole hageja ei täpsustanud, millises ulatuses need gaasitarnelepingud seovad teda kolmandate elektriyaamadega ega märkinud, kas viimati nimetatutel on võimalik saada enda nimel saastekvoote või kas neil on neid selle lisasse kuulumise tõttu vaja, ega selgitanud, millistel tingimustel võib võimalik saastekvootide nappus nimetatud lepingute täitmist mõjutada. Neil asjaoludel tuleb järeldada, et hageja ei ole tõendanud, et vaidlusalused sätted puudutavad teda otseselt ja isiklikult võimaliku kõnealuste gaasitarnelepingute täitmise mõjutamise tõttu.

- 119 Kuuendaks, mis puutub hageja argumenti, mis ei ole kuigi üksikasjalik ja mille kohaselt ta osales otsustusprotsessis, mille tulemusel võeti vastu vaidlustatud direktiiv, siis tuleb meenutada, et asjaolu, et isik on ühel või teisel moel olnud seotud ühenduse akti vastuvõtmisele eelnenud protsessiga, eristab seda isikut kõnealuse akti suhtes teisest vaid siis, kui asjakohane ühenduse õigusakt annab talle teatavad menetluslikud tagatised. Ent vastupidise sõnaselge sätte puudumisel ei nõua üldkohaldatavate aktide väljatöötamise menetlus ega need aktid ise vastavalt ühenduse õiguse üldpõhimõtetele, nagu õigus olla ära kuulatud, puudutatud isikute osavõttu, sest kõnealuste isikute huvid arvatakse olevat esindatud poliitiliste organite kaudu, kes kõnealuseid akte vastu võtavad. Seetõttu oleks sõnaselgelt tagatud menetlusõiguste puudumise korral vastuolus EÜ artikli 230 sätete ja mõttega lubada igal isikul, kui ta osales regulatiivset laadi akti ettevalmistamisel, esitada seejärel selle akti vastu hagi (vt selle kohta Üldkohtu 14. detsembri 2005. aasta määrus kohtuasjas T-369/03: Arizona Chemical jt vs. komisjon, EKL 2005, lk II-5839, punktid 72 ja 73 ning seal viidatud kohtupraktika).

- 120 Antud juhul tuleb tõdeda, et esiteks on vaidlustatud direktiivi väljatöötamise ja vastuvõtmise menetlus EÜ artikli 175 lõike 1 ja EÜ artikli 251 alusel otsustusprotsess, milles nõukogu ja parlament osalesid ühiselt ühenduse seadusandjana ja mille tulemusel võeti vastu üldkohaldatav meede, ilma et selles kontekstis oleks ette nähtud ettevõtjate mis tahes osalemine, ning teiseks ei ole hageja väitnud ega tõendanud, et tal olid menetluslikud õigused, mis võiksid olla aluseks tema õigusele esitada hagi eespool punktis 116 viidatud kohtupraktika tähenduses.
- 121 Sellest tuleneb, et hageja väidetav osalemine otsustusprotsessis, mille tulemusel võeti vastu vaidlustatud direktiiv, ei saa teda individualiseerida EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, ilma et oleks vaja uurida selles osas tema otsest puutumust.
- 122 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et vaidlusalused sätted ei puuduta hagejat kas isiklikult või siis otseselt EÜ artikli 230 neljanda lõigu tähenduses, ning et tema tühistamisnõue tuleb tunnistada vastuvõetamatuks, ilma et oleks vaja uurida, kas vaidlusalused sätted on vaidlustatud direktiivi ülejäänud osast eraldatavad või mitte.
- 123 Pealegi ei sea ELTL artikli 263 neljas lõik seda lahendust kahtluse alla. Nagu sai meenutatud eespool punktis 114, on liikmesriikidel vaidlustatud direktiivi rakendamisel lai kaalutusõigus. Vastupidi hageja poolt väidetule ei saa seda direktiivi igal juhul pidada ELTL artikli 263 neljanda lõigu tähenduses üldkohaldatavaks aktiks, mis ei sisalda rakendusmeetmeid.

II. Kahju hüvitamise nõude vastuvõetavus

A. Poolte argumendid

- 124 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, väidavad, et kahju hüvitamise nõue on samuti vastuvõetamatu.
- 125 Hageja nõue ei ole kooskõlas kodukorra artikli 44 lõike 1 punktiga c, kuna väidetakse kahju ei ole ei otsene, kindel ega piisavalt täpselt kindlaksmääratav ning teiseks ei ole otsesest põhjuslikku seost vaidlustatud direktiivi ja selle kahju vahel. Parlament lisab, et hageja ei ole täitnud temal lasuvat kohustust tõendada, et ühenduse seadusandja valik riivab oluliselt ja ilmselgelt viidatud kõrgemalseisvaid õigusnorme, nagu võrdse kohtlemise põhimõte. Seega ei ole ta tõendanud, et keemia- ja alumiiniumisektorid hõivavad sama turusegmenti kui malmi- ja terasesektor ja et need sektorid paiskavad õhku CO₂ otseheitmeid, mis on nii olulised, et need sektorid oleksid pidanud algusest peale olema vaidlustatud direktiiviga hõlmatud.
- 126 Kahju olemasolu osas väidab nõukogu, et vaidlustatud direktiiv, kuigi see oli juba jõus, ei avaldanud hagiavalduse esitamise staadiumis veel mingit vahetut õigusmõju hageja majandustegevusele ja et võimalikku tulevast mõju ei saa pidada otseseks. Lisaks ei ole hageja tõendanud konkreetse kahju olemasolu, mis on selles staadiumis mitmel põhjusel võimatu. Sellega seoses väidavad parlament ja nõukogu eelkõige, et hageja väidetakse „saastekvootide netoostja” olukord on vaid oletuslik, mitte vaidlustatud direktiivi otsene, vältimatu ja konkreetne tagajärg.
- 127 Nõukogu arvates oleneb see, kas hagejast saab „saastekvootide netoostja” reast antud juhul teadmata ja veel ilmsiks tulemata teguritest, nagu vastavalt jaotuskavadele

siseriiklike asutuste poolt esialgu eraldatud saastekvootide üldkogus ja heitkoguste vähendamise kulud võrreldes kvootide hinnaga kauplemise turul. Eraldatud saastekvootide üldkogus sõltub omakorda mitmest tegurist, nagu liikmesriigile seatud heitkoguste vähendamise eesmärk, tema võimalik kavatsus osta maailmaturul Kyoto protokollis ette nähtud heitkoguste ühikuid ja tema otsusest selle kohta, kuidas jaotada vajalik heitkoguste vähendamine eri tööstussektorite vahel. Nõukogu väidab lisaks, et kui ilmneb, et eraldatud kvoodid on ebapiisavad, sõltub vaidlustatud direktiivi mõju – võttes arvesse vastava investeeeringu maksumust – käitaja valikust esiteks CO₂ heitkoguste katmiseks täiendavate kvootide ostmise ja teiseks heitkoguste vähendamise meetmete võtmise vahel.

128 Kindla kahju puudumist kinnitab asjaolu, et vaidlustatud direktiiv näeb III lisa kriteeriumides 3 ja 7 sõnaselgelt ette, et saastekvootide kogus peab olema kooskõlas ettevõtjate tegevusalade potentsiaaliga, sealhulgas tehnoloogilise potentsiaaliga, ja et jaotuskava võib arvesse võtta varajasi meetmeid, nagu CO₂ heitkoguste vähendamine, mida hageja väidab olevat teinud alates 1990. aastast. Lisaks meenutab nõukogu, et hageja võib kasutamata saastekvoodid piiriüleselt üle anda käitiste vahel oma kontserni siseselt, kuna see võimalus on nimelt saastekvootidega kauplemise süsteemi alus.

129 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, märgivad, et hageja ei ole tõendanud, et ta peab kandma vaidlustatud direktiivi rakendamise seonduvaid lisakulusid, nagu CO₂ heitkoguste järelevalve eest vastutavate töötajate kulud ja aruannete koostamise kulud, kuna need kohustused on kohaldatavad juba direktiivi 96/61 alusel. Nõukogu väidab, et hageja väited, mis puudutavad täiendavate töötajate värbamise kulusid ja kasumi kaotamist tulevikus, on liiga ebaselged ja ebatäpsed, et tõendada tulevikus tekkivat kahju. Samuti ei ole võimalik turuosade või kasumi kaotamine kindel ja see sõltub teguritest, mis ei ole teada ja mis ei sõltu vaidlustatud direktiivist, näiteks malmi- ja terasehindade muutusest ja konkureerivate toodete hindadest.

- 130 Parlament ja nõukogu, keda toetab komisjon, on arvamusel, et hageja ei ole ka tõendanud põhjusliku seose olemasolu vaidlustatud direktiivi ja väidetava talle tulevikus tekkiva kahju vahel. Arvestades liikmesriikidele jäetud hindamisruumi, ei saa vaidlustatud direktiiv kui selline otseselt põhjustada mis tahes kahju hagejale, see kahju võib tuleneda üksnes siseriiklikest ülevõtmiseeskirjadest ja eelkõige saastekvootide eraldamisest.
- 131 Hageja leiab, et tema kahju hüvitamise nõue vastab kodukorra artikli 44 lõike 1 punkti c nõuetele ja et see on järelikult vastuvõetav.

B. Üldkohtu hinnang

- 132 Olgu meenutatud, et artikli 21 esimese lõigu kohaselt koosmõjus Euroopa Kohtu põhikirja artikli 53 esimese lõigu ja kodukorra artikli 44 lõike 1 punktiga c tuleb hagiavalduses märkida hagi ese ja ülevaade fakti- ja õigusväidetest. Need peavad olema märgitud piisavalt selgelt ja täpselt, et kostja saaks valmistuda enda kaitsmiseks ja Üldkohus saaks vajaduse korral teha asjas otsuse täiendavate andmeteta. Õiguskindluse ja hea õigusemõistmise tagamiseks peavad selleks, et hagi oleks vastuvõetav, selle aluseks olevad peamised õiguslikud ja faktilised asjaolud kas või kokkuvõtlikult, ent seostatult ja arusaadavalt tulenema hagiavalduse tekstist. Eelkõige peab nende nõuete täitmiseks ühenduse institutsiooni poolt väidetavalt tekitatud kahju hüvitamist taotlev hagiavaldus sisaldama andmeid, mis võimaldaksid määratleda hageja poolt institutsioonile etteheidetavat käitumist, põhjuseid, miks hageja leiab, et selle käitumise ja väidetavalt tekkinud kahju vahel on põhjuslik seos, ning kahju iseloomu ja ulatust (Üldkohtu 3. veebruari 2005. aasta otsus kohtuasjas T-19/01: Chiquita Brands jt vs.

komisjon, EKL 2005, lk II-315, punktid 64 ja 65; 10. mai 2006. aasta otsus kohtuasjas T-279/03: Galileo International Technology jt vs. komisjon, EKL 2006, lk II-1291, punktid 36 ja 37; 13. detsembri 2006. aasta otsus kohtuasjas T-304/01: Abad Pérez jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 2006, lk II-4857, punkt 44, ja otsus kohtuasjas T-138/03: É.R. jt vs. nõukogu ja komisjon, EKL 2006, lk II-4923, punkt 34; Üldkohtu 27. mai 2004. aasta määrus kohtuasjas T-379/02: Andolfi vs. komisjon, kohtulahendite kogumikus ei avaldata, punktid 41 ja 42).

- 133 Üldkohus leiab, et hagiavaldus vastab neile vorminõuetele ning parlamendi ja nõukogu sellekohased argumendid, millest suurem osa puudutavad põhjendatuse hindamist, mitte kahju hüvitamise nõude vastuvõetavust, tuleb tagasi lükata. Nimelt on hageja hagiavalduses esitanud piisavalt asjaolusid, mis võimaldavad määratleda ühenduse seadusandjale etteheidetavat tegevust, põhjuseid, miks ta leiab, et selle käitumise ja väidetavalt tekkinud kahju vahel on põhjuslik seos, ning kahju iseloomu ja ulatust, kusjuures need asjaolud võimaldasid parlamendil ja nõukogul ennast selles osas tõhusalt kaitsta, esitades argumente, mille eesmärk oli tegelikult tõendada, et kahju hüvitamise nõue ei ole põhjendatud.
- 134 Parlamendi ja nõukogu väidetavalt õigusvastase käitumise osas tuleb tõdeda, et hageja on esitanud vastavalt kohtupraktikas tunnustatud nõuetele (Euroopa Kohtu 4. juuli 2000. aasta otsus kohtuasjas C-352/98: Bergaderm ja Goupil vs. komisjon, EKL 2000, lk I-5291, punkt 39 jj, ja 12. juuli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-198/03 P: komisjon vs. CEVA ja Pfizer, EKL 2005, lk I-6357, punkt 61 jj) üksikasjalikke argumente, mille eesmärk oli tõendada mitme niisuguse õigusnormi, sealhulgas kõrgemalseisvate õigusnormide piisavalt selget rikkumist, mis annavad isikutele õigusi, nagu võrdse kohtlemise põhimõte ja asutamisvabadus.
- 135 Seoses kahjuga tuleb kõigepealt tõdeda, et arvestades hagiavalduse esitamise hetke asjaolusid, pidi see kahju tingimata aset leidma tulevikus, kuna vaidlustatud direktiivi ülevõtmine siseriiklikesse õiguskordadesse oli veel käimas ning liikmesriigid olid

alles alustanud esimese eraldamise ajavahemikuga seotud jaotuskavade ja õigusaktide ettevalmistamist. Pealegi, arvestades liikmesriikide kaalutusõigust saastekvootide kauplemise süsteemi rakendamise osas oma territooriumidel vastavalt jaotuskavadele (vt eespool punkt 113), ei saanud hageja oma hagi esitamisel täpsustada selle tulevase kahju täpset ulatust. Ent niisugustel erilistel asjaoludel, millele hageja viitas, ei ole hagiavalduses vaja täpsustada selle vastuvõetavuse tingimuse täitmiseks kahju täpset ulatust ja veelgi vähem taotletava hüvitise summat arvuliselt väljendada, mida on igal juhul võimalik teha kuni repliigistaadiumini tingimusel, et hageja niisugustele asjaoludele viitab ja toob esile elemendid, mis võimaldavad hinnata kahju laadi ja ulatust, ning kostjal on seega võimalik ennast kaitsta (vt selle kohta eespool punktis 128 viidatud Üldkohtu määrused *Andolfi vs. komisjon*, punktid 48 ja 49 ja seal viidatud kohtupraktika, ja 22. juuli 2005. aasta määrus kohtuasjas T-376/04: *Polyelectrolyte Producers Group vs. nõukogu ja komisjon*, EKL 2005, lk II-3007, punkt 55).

- 136 Seejärel tuleb märkida, et hageja on esitanud piisavalt tulevast kahju iseloomustavaid asjaolusid, sh selle laadi, ulatust ja eri koostisosi, et täita kodukorra artikli 44 lõike 1 punktis c ette nähtud tingimused. Nimelt on hageja hagiavalduses esiteks viidanud kahjule, mis tekib täiendavatest kuludest vaidlustatud direktiivi artiklites 14 ja 15 ette nähtud järelevalve ja aruandlusega tegelema pidavate töötajate töölevõtu tõttu. Lisaks on hageja oma märkustes vastuvõetamatuse vastuväite kohta täiendavate kulude osas esitanud konkreetse arvulise hinnangu. Teiseks tugineb hageja nii varalisele kui ka mittevaralisele kahjule, mis tuleneb turuosade kaotusest ja tema maine kahjustamisest keskkonna valdkonnas, mille põhjustas see, et värviliste metallide ja keemiatoodete konkureerivad sektorid on jätud vaidlustatud direktiivi kohaldamisalasse lisamata. Kolmandaks on hageja arvulistele hinnangutele tuginedes (vt eespool punktid 78 ja 79) viidanud kahju tekkimisele „saastekvootide netoostja” olukorra tõttu ja nende kvootide hindade tõenäolise tõusu tõttu, mis võib olematuks muuta tema brutokasumi marginaali. Neljandaks nõuab hageja, et hüvitataks kasumi kaotus, mis tuleneb asjaolust, et tal ei ole võimalik teostada piiriülese ümberkorraldamise strateegiat. Sellest tuleneb, et käesolevas asjas on kahju tuvastamise miinimumnõuded täidetud.

- 137 Viimaseks, mis puudutab põhjuslikku seost õigusvastase käitumise ja kahju vahel, siis väidab hageja piisava täpsusega vastavalt tema arutluskäigu loogikale, et liikmesriigil puudub kaalutusõigus vaidlusaluste sätete ja nendest tulenevate ettevõtjate kohustuste siseriiklikusse õigusesse ülevõtmisel ning seetõttu on tema poolt kantud mis tahes võimalik kahju omistatav ühenduse seadusandja väidetavalt õigusvastasele käitumisele. Sellega seoses ei saa nõustuda parlamendi, nõukogu ja komisjoni argumentidega, et hageja oleks pidanud niisuguse põhjusliku seose „tuvastama” või seda „tõendama”, et muuta oleks vastuvõetavaks, kuna niisugune hinnang kuulub nimetatud nõude põhjendatuse, mitte vastuvõetavuse alla.
- 138 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb parlamendi ja nõukogu vastuvõetamatuse vastuväited tagasi lükata osas, milles need puudutavad kahju hüvitamise nõuet.

III. Kahju hüvitamise nõude põhjendatus

A. Ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimused

- 139 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb, et ühenduse organite õigusvastase tegevuse puhul EÜ artikli 288 teise lõigu tähenduses on ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise eelduseks see, et samaaegselt on täidetud teatavad tingimused: institutsioonidele etteheidetava käitumise õigusvastasus, kahju tekkimine ning põhjuslik seos väidetava käitumise ja viidatud kahju vahel (vt Euroopa Kohtu 9. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas C-243/05 P: Agraz jt vs. komisjon, EKL 2006, lk I-10833, punkt 26 ja seal viidatud kohtupraktika; Üldkohtu 16. novembri 2006. aasta otsus kohtuasjas

T-333/03: Masdar (UK) vs. komisjon, EKL 2006, lk II-4377, punkt 59; eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus Abad Pérez jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 97; eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus É.R. jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 99, ja 12. septembri 2007. aasta otsus kohtuasjas T-259/03: Nikolaou vs. komisjon, EKL 2007, lk II-99, punkt 37).

- ¹⁴⁰ Kuna need tingimused on kumulatiivsed, tuleb hagi jätta tervikuna rahuldamata, kui üks neist tingimustest ei ole täidetud (vt selle kohta eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus Abad Pérez jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 99, ning eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus É.R jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika).
- ¹⁴¹ Mis puudutab esimest neist tingimustest, siis on nõutud, et oleks tõendatud isikutele õigusi andva õigusnormi piisavalt selge rikkumine (eespool punktis 130 viidatud kohtuotsus Bergaderm ja Goupil vs. komisjon, punkt 42). Mis puudutab nõuet, mille kohaselt peab rikkumine olema piisavalt selge, siis on otsustav kriteerium, mis võimaldab asuda seisukohale, et see nõue on täidetud, asjaolu, et asjassepuutuv ühenduse institutsioon on ilmselgelt ja oluliselt ületanud oma kaalutusõiguse piire. Vaid siis, kui sellel institutsioonil on üksnes märkimisväärselt piiratud või olematu kaalutusruum, võib ühenduse õiguse vähim rikkumine olla piisav, et tuvastada piisavalt selge rikkumise olemasolu (Euroopa Kohtu 10. detsembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-312/00 P: komisjon vs. Camar ja Tico, EKL 2002, lk I-11355, punkt 54; Üldkohtu 12. juuli 2001. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99: Comafrika ja Dole Fresh Fruit Europe vs. komisjon, EKL 2001, lk II-1975, punkt 134; eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus Abad Pérez jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 98, ning eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus É.R. jt vs. nõukogu ja komisjon, punkt 100).
- ¹⁴² Kõigepealt tuleb hinnata hageja poolt õigusvastasuse kohta esitatud väidete põhjendatust eespool punktis 137 nimetatud kriteeriumidest lähtuvalt.

- 143 Sellega seoses on käesoleva asja kontekstis vaja täpsustada, et kõnesolevate õigusnormide võimalik piisavalt selge rikkumine peab tuginema niisuguse laia kaalutusõiguse piiride ilmselgele ja olulisele ületamisele, mis on ühenduse seadusandjal keskkonnavalase pädevuse teostamisel EÜ artiklite 174 ja 175 alusel (vt selle kohta analoogia alusel esiteks Üldkohtu 1. detsembri 1999. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-125/96 ja T-152/96: *Boehringer vs. nõukogu ja komisjon*, EKL 1999, lk II-3427, punkt 74, ja 10. veebruari 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-64/01 ja T-65/01: *Afrikanische Frucht-Compagnie vs. nõukogu ja komisjon*, EKL 2004, lk II-521, punkt 101 ja seal viidatud kohtupraktika, ning teiseks Üldkohtu 11. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas T-13/99: *Pfizer Animal Health vs. nõukogu*, EKL 2002, lk II-3305, punkt 166, ja 26. novembri 2002. aasta otsus liidetud kohtuasjades T-74/00, T-76/00, T-83/00–T-85/00, T-132/00, T-137/00 ja T-141/00: *Artegodan vs. komisjon*, EKL 2002, lk II-4945, punkt 201). Nimelt tähendab selle kaalutusõiguse teostamine esiteks seda, et ühenduse seadusandja peab ette nägema ja hindama keerukaid ja ebakindlaid ökoloogilisi, teaduslikke, tehnilisi ja majanduslikke arengusuundi ning teiseks peab seadusandja kaaluma erinevaid EÜ artiklis 174 nimetatud eesmärgi, põhimõtteid ja huvisid ning olema nende osas vahekohtunikuks (vt selle kohta Euroopa Kohtu 14. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-284/95: *Safety Hi-Tech*, EKL 1998, lk I-4301, punktid 36 ja 37; 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-86/03: *Kreeka vs. komisjon*, EKL 2005, lk I-10979, punkt 88, ja eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus *Arcelor Atlantique et Lorraine jt*, punktid 57–59; vt analoogia alusel ka eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus *Chiquita Brands jt vs. komisjon*, punkt 228). Vaidlustatud direktiivis väljendub see rea osaliselt vastuoluliste eesmärkide ja alleesmärkide kehtestamises (vt selle kohta eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus *Arcelor Atlantique et Lorraine jt*, punktid 28–33, ja eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus *Saksamaa vs. komisjon*, punktid 121–125 ja 136–139).
- 144 Järelikult tuleb kontrollida, kas hageja poolt viidatud väidetava õigusnormide rikkumise puhul on tegemist niisuguse kaalutusõiguse piiride ilmselge ja olulise ületamisega, mis oli ühenduse seadusandjal vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisel.
- 145 Arvestades seda, et kahe esimese õigusvastasuse kohta esitatud väite põhjenduseks toodud hageja argumentatsioon on väga suurel määral sama, tuleb neid väiteid uurida koos.

B. Omandiõiguse, kutsealal tegutsemise vabaduse ja proportsionaalsuse põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu

1. Poolte argumendid

- ¹⁴⁶ Hageja väidab, et vaidlusalused sätted rikuvad tema omandiõigust ja kutsealal tegutsemise vabadust, mis on ühenduse õiguskorras tagatud põhiõigused, nagu on kinnitatud 7. detsembril 2000 Nice'is kuulutatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklites 16 ja 17 (EÜT C 364, lk 1). Nimelt võivad kohustuslikud meetmed, mis seavad „omandi kasutamise” suhtes teatavad tingimused, piirata omandiõiguse kasutamist ning kui need meetmed jätavad isiku selle kasutamisest ilma, riivavad need meetmed selle õiguse olemust.
- ¹⁴⁷ Hageja leiab, et vaidlusalused sätted rikuvad ebaproportsionaalselt tema omandiõiguse ja kutsealal tegutsemise vabaduse olemust, kohustades teda oma käitisi käitama majanduslikult mitteelujõulistes tingimustes. Esiteks on nende sätete tagajärg see, et hagejast saab „saastekvootide netoostja” (vt eespool punktid 73 ja 75), kuna vaatamata varem tehtud jõupingutustele ja erinevalt muude sektorite ettevõtjatest on tal lähitulevikus tehniliselt võimatu oma CO₂ heitkoguseid veelgi vähendada (vt eespool punktid 75 ja 76). Teiseks ei ole hagejal terasesektoris valitsevaid konkreetseid konkurentsitingimusi arvestades (vt eespool punkt 77) enam võimalik jätta oma tootmiskulude suurenemist oma klientide kanda (vt eespool punkt 78). Järelikult toodab ta kahjumiga ja peab kas jätkama mitterentaablite ja ebatõhusate käitiste käitamist siseturul või need sulgema ja need üle viima riikidesse, kes ei näe ette Kyoto protokolliga kohast heitkoguste vähendamise kohustust.
- ¹⁴⁸ Repliigis täpsustab hageja, et vaidlustatud direktiiv toob endaga kaasa konkurentsimoonutuse kolmel põhjusel. Esiteks, kui ühenduse tööstusharu suhtes kehtib kohustus vähendada CO₂ heitkoguseid, mis suurendab tootmiskulusid, püsivad

tootmiskulud kolmandates riikides muutumatuna või isegi vähenevad Kyoto protokollis ette nähtud „puhta” arengu mehhanismi raames teostatavate projektide tõttu (vt eespool punkt 5). Teiseks varieerub siseturu piires tootmiskulude suurenemine tulenevalt sellest, et esinevad erinevused siseriiklike heitkoguste vähendamise eesmärkide vahel ja saastekvootide eraldamise siseriiklike poliitikate vahel. Kolmandaks puudutab saastekvootidega kauplemise süsteem üksnes teatavate toodete toomist, sh teras. Kuid hageja arvates peaksid kõik tooted olema samamoodi hõlmatud proportsionaalselt õhku paisatud CO₂ kogusele ja arvestades nii asjaomase toote tootmisprotsessi kui ka elutsüklit.

- 149 Hageja leiab, et vaidlustatud direktiiv ei ole sobiv selleks, et ergutada käitiste käitajaid oma heitkoguseid vähendada. Esiteks ei soosi direktiiv tehnilisi uuendusi, kuivõrd see näeb ette, et uued käitised saavad saastekvoote vastavalt oma tegelikele vajadustele, mis ergutab tootjaid mitterentaablite käitiste käitamist jätkama. Teiseks ei tasusta vaidlustatud direktiiv heitkoguste vähendamist, sealhulgas Euroopa terasektoris varem tehtud märkimisväärseid pingutusi. Vastupidi, ebatõhusa käitise sulgemisega kaasneb eraldatud saastekvootide kaotamine, kuna neid kvote ei saa muudes liikmesriikides asuvatele käitistele üle anda (vt eespool punktid 81–83). Malmi- või terasetootjaid sunnitakse loobuma oma heitkoguste vähendamisest või tootmise üleviimisest tõhusamatele käitistele, mis on seega keskkonnale kasulikumad. Võttes arvesse tema omandiõiguse, kutsealal tegutsemise vabaduse ja asutamisevabaduse olulist rikkumist, kahtleb hageja ka selles, et vaidlustatud direktiivi eesmärki vähendada kasvahoonegaaside heitkoguseid ja kaitsta keskkonda on võimalik saavutada. Terasektori osas on ebatõhusate käitiste jätkuva käitamise ja terasetootmise üleviimise tõttu kolmandatesse riikidesse tõenäoline, et tervikuna ei saa toimuda mingit heitkoguste vähendamist.

- 150 Hageja arvates tuleneb nendest kaalutlustest, mis tõendavad tema omandiõiguse, kutsealal tegutsemise vabaduse ja asutamisevabaduse rikkumist, et vaidlusalused sätted rikuvad ka proportsionaalsuse põhimõtet. Selle põhimõtte kohaselt on ühenduse

aktide ja meetmete õiguspärasuse tingimuseks see, et need aktid ja meetmed oleks asjaomaste õigusnormidega seatud legitiimsete eesmärkide saavutamiseks sobivad ja vajalikud. Samuti nõuab EÜ artikli 5 kolmas lõik, et ühenduse õigusaktid ei läheks kaugemale sellest, mis on vajalik EÜ asutamislepingu eesmärkide saavutamiseks. Lisaks, juhul kui on võimalik valida mitme sobiva meetme vahel, tuleb rakendada kõige vähem piiravat meetet, ning kehtestatud kohustused ei tohi olla taotletud eesmärkidega võrreldes liiga suured. Malmi- või terasetootmise käitiste lisamine vaidlustatud direktiivi I lisasse on juba algusest peale olnud ebasobiv aitamaks kaasa vaidlustatud direktiivi heitkoguste vähendamise eesmärkide saavutamisele ja keskkonna kaitsmisele ning vaidlusosalused sätted kehtestavad hageja suhtes suure ja ebaproportsionaalse kohustuse, mis seab ohtu tema olemasolu (vt eespool punktid 143–145).

- 151 Parlament ja nõukogu vaidlevad vastu sellele, et vaidlustatud direktiiv riivab ebaproportsionaalselt hageja omandiõigust ja kutsealal tegutsemise vabadust. Isegi kui oletada, et direktiivist hagejale tulenevad kohustused on selles suhtes piirangud, ei saa neid kvalifitseerida liiga suureks ja lubamatuks sekkumiseks nendesse õigustesse, arvestades vaidlustatud direktiiviga ja saastekvootidega kauplemise süsteemiga taotletavat üldise huvi eesmärki, s.o keskkonna kaitsmist.

- 152 Järelikult tuleb esimene ja teine väide põhjendamatusena tõttu tagasi lükata.

2. Üldkohtu hinnang

- 153 Olgu sissejuhatuseks märgitud, et kuigi nii omandiõigus kui ka kutsealal tegutsemise vabadus kuuluvad ühenduse õiguse üldpõhimõtete hulka, ei ole need põhimõtted siiski absoluutsed eelisõigused, vaid neid tuleb mõista kooskõlas nende funktsiooniga

ühiskonnas. Seega võib omandiõiguse ja kutsealal tegutsemise vabaduse kasutamist piirata tingimusel, et need piirangud vastavad tegelikult ühenduse poolt taotletava üldise huvi eesmärkidele ja ei kujuta seda eesmärki arvestades ebaproportsionaalset ja talumatut sekkumist, mis kahjustaks tagatud õiguste olemust (vt selle kohta Euroopa Kohtu 30. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-295/03 P: *Alessandrini jt vs. komisjon*, EKL 2005, lk I-5673, punkt 86 ja seal viidatud kohtupraktika, ja eespool punktis 128 viidatud kohtuotsus *Chiquita Brands jt vs. komisjon*, punkt 220).

154 Mis puudutab täpsemalt omandiõiguse väidetavat rikkumist, siis tuleb nentida, et peale väga üldise väite, et vaidlusaluste sätete tagajärg on see, et hageja ei saa enam oma siseturul asuvaid terasetootmise käitisi kasumlikult käitada, ei ole hageja täpsustanud, mil määral tegelikult kahjustatakse tema omandiõigust, mis seondub tootmisvahendite hulka kuuluva teatava vallas- või kinnisvaraga, või isegi muudetakse see nimetatud sätete kohaldamise või siseriiklikusse õigusesse ülevõtmise tõttu sisutuks. Samuti ei ole hageja märkinud, milliseid tema tootmiskäitisi vaidlusalused sätted eriti puudutavad ja millistel põhjustel niisugune puutumus eksisteeriks, võttes arvesse iga tema tegevuskoha territooriumil asuva käitise individuaalset olukorda ja lähtudes asjassepuutuvast jaotuskavast. Selles osas on hageja üksnes väga ebaselgelt viidanud, et ta ei saanud teatavaid ebatõhusaid ja mitterentaableid käitisi sulgeda, et mitte kaotada neile eraldatud saastekvoote, selgitamata seejuures, mil moel on see tõhususe ja rentaablu puudumine ning sellest tulenevad majanduslikud raskused konkreetselt omistatavad vaidlusaluste sätete kui selliste kohaldamisele. Ent tema enda väidete kohaselt eksisteerisid need majandusraskused ammu enne 2001. aasta koondumist (vt eespool punkt 30) ja olid selle üks majanduslik põhjus.

155 Lisaks, mis puudutab omandiõiguse ja kutsealal tegutsemise vabaduse väidetavat rikkumist üldiselt, siis ei ole hageja ei oma kirjalikes märkustes ega ka kohtuistungil suutnud usutavalt ja konkreetsetele tõenditele tuginedes selgitada, mil moel ja mil

määral võis temast vaidlustatud direktiivi rakendamise tõttu saada „saastekvootide netoostja”, millega seonduvaid kulusid ei saanud ta jätta klientide kanda. Nimelt ei ole hageja väitnud, et ta oleks esimesel eraldamise ajavahemikul, mis lõppes 2007. aastal, pidanud ostma täiendavaid saastekvootide tulenevalt ühe siseturul asuva tootmiskäitise kvootide nappusest. Vastupidi, kohtuistungil mõõnis hageja vastusena Üldkohtu küsimusele, et ta müüs 2006. aastal saastekvootidega kauplemise turul üleliigseid kvootide ja sai sellest 101 miljoni euro ulatuses tulu, mis kanti kohtuistungil protokollile. Seetõttu tundub olevat välistatud, et vaidlusalused sätted põhjustavad üldiselt tingimata negatiivseid finantstagajärgi, mis rikuvad hageja omandiõigust ja tema kutsealal tegutsemise vabadust.

- 156 Lisaks tuleb tõdeda, et hageja ei ole oma kahju hüvitamise nõude raames väitnud, et mõned tema siseturul asuvatest tootmiskäitistest oleks vaidlusaluste sätete kohaldamise tõttu kahju kandnud ning ta ei esitanud täpseid arvandmeid nende käitiste kasumlikkuse muutumise kohta alates ajast, mil rakendatakse saastekvootidega kauplemise süsteemi. Samuti ei ole hageja täpsustanud esiteks seda, kuidas neist iga käitis kohandus erinevatele heitkoguste vähendamise eesmärkidega asjassepuutuvates liikmesriikides, millest mõned, näiteks Hispaania Kuningriik, võisid isegi heitkoguseid vastavalt otsusele 2002/358 ja kohustuste jagamise kokkuleppele suurendada, ning teiseks küsimust, kas saastekvootide kogus, millele tal seoses nende käitistega erinevate jaotuskavade alusel oli õigus, oli piisav või mitte. Viimaseks, isegi kui oletada, et need erinevad jaotuskavad ja riiklikud heitkoguste vähendamise eesmärgid võivad kahjustada hageja õigusi, ei ole ta väitnud ega tõendanud, et see rikkumine oli omistatav vaidlusalustele sätetele kui sellistele, mitte siseriiklikele õigusaktidele, mille liikmesriigid vaidlustatud direktiivi ülevõtmiseks vastavalt EÜ artikli 249 kolmandale lõigule kaalutusõigust kasutades vastu võtsid.

- 157 Mis puudutab hageja argumenti, et terasetootjad ei ole tehnilistel ja majanduslikel põhjustel suutelised oma CO₂ heitkoguseid veelgi vähendama, siis piisab, kui märkida,

et vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 3 kohustab liikmesriike eraldatavate saastekvootide koguste kindlaksmääramiseks võtma arvesse saastekvootidega kauplemise süsteemis käsitletud tegevusalade potentsiaali, sealhulgas tehnoloogilist potentsiaali heitkoguseid vähendada (vt selle kohta kohtujurist Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas, milles tehti eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punkt 57). Sellest tuleneb, et saastekvootide eraldamisel erinevatele tööstussektoritele ja nende sektorite käitiste käitajatele peavad liikmesriigid arvesse võtma kõikide nende sektorite ja käitajate potentsiaali, sealhulgas terasesektori ja malmi- või terasetootjate potentsiaali heitkoguseid vähendada. Lisaks näeb vaidlustatud direktiivi III lisa kriteerium nr 7 ette, et „[jaotuskava] võib sisaldada varajasi [heitkoguste vähendamise] meetmeid”, nii et liikmesriikidel on vähemalt õigus võtta arvesse kõnealuses sektoris ja kõnealuste käitajate juba tehtud heitkoguste vähendamise pingutusi. Järelikult ei saa võimalikku asjaolu, et liikmesriik ei ole vaidlustatud direktiivi rakendamisel oma õigusaktide raames seda heitkoguste vähendamise võimet piisavalt arvesse võtnud, omistada vaidlusalustele sätetele.

158 Neil asjaoludel tundub olevat välistatud, et vaidlusalused sätted rikuvad hageja omandiõigust ja kutsealal tegutsemise vabadust või et see väidetav rikkumine võib talle kahju tekitada. Seetõttu tuleb järeldada, et hageja ei ole tõendanud piisavalt selget rikkumist ega tema õiguste ebaproportsionaalset piiramist vaidlusaluste sätetega ega seda, et see väidetav rikkumine võiks olla tema poolt kantud kahju põhjus.

159 Lisaks, kuivõrd hageja viitab iseseisva õigusvastasuse väitena proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele, siis tuleneb juba eespool punktides 150–154 toodud kaalutlustest, et ta ei ole tõendanud olulise ja ebaproportsionaalse koormuse olemasolu, mida ta väidab olevat kandnud. Ilma et oleks vaja uurida nende väidete põhjendatust, mis puudutavad saastekvootidega kauplemise süsteemi erinevaid toimimise häireid (vt eespool punktid 145 ja 146), tuleb ilmselge põhjendamatus tõttu tagasi lükata hageja peamine argument, mille kohaselt ei ole terasetootjate osalemine CO₂ kõige

suuremate tööstuslike saastajatena kõlblik või sobiv selleks, et aidata kaasa vaidlustatud direktiivi peamise eesmärgi saavutamisele, s.o kaitsta keskkonda kasvuhooonegaaside heitkoguste vähendamise kaudu. Lõpetuseks ei ole hageja igal juhul tõendanud, et saastekvootidega kauplemise süsteem kui selline ei ole sobiv CO₂ heitkoguste vähendamise eesmärgi saavutamiseks ja et ühenduse seadusandja on seega ilmselgelt ja oluliselt ületanud oma laiaulatusliku kaalutusõiguse piire.

- ¹⁶⁰ Järelikult tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata õigusvastasuse väited, mis tuginevad omandiõiguse, kutsealal tegutsemise vabaduse ja proportsionaalsuse põhimõtte rikkumisele.

C. Võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu

1. Poolte argumendid

- ¹⁶¹ Hageja väidab, et vaidlusalused sätted rikuvad võrdse kohtlemise põhimõtet.

- ¹⁶² Esiteks on konkureerivad värviliste metallide ja keemiatoodete sektorid vaidlustatud direktiivi kohaldamisalast ilma objektiivse õigustusega välja jäetud, kuigi nad paiskavad õhku sarnaseid CO₂ heitkoguseid või isegi terasesektorist suuremaid heitkoguseid. Sellega seoses vaidlustab hageja selle, et arvukate kätistega keemiatoodete

sektori lisamine muudab saastekvootidega kauplemise süsteemi haldamise märkimisväärselt keerukamaks. Täiendavad haldusalased raskused ei saa iseenesest õigustada sellist tõsist konkurentsimoontonutust, nagu eksiteerib käesolevas asjas. Lisaks oleks vastavalt esialgsele ettepanekule tulnud lisada vähemalt suured põhikeemiatoodete tootmise käitised, kelle heitkogused on olulised. Selliste värviliste metallide sektori nagu alumiiniumisektori väljajätmise (vaidlustatud direktiivi põhjendus 15) osas ei ole parlament ja nõukogu esitanud mingisugust sellise ebavõrdse kohtlemise õigustust. Neile konkureerivatele sektoritele ei kehtestatud mingit muud meetet nimetatud konkurentsimoontonutuse vähendamiseks. Teiseks rikub see, et ilma objektiivse põhjuseta koheldakse terasesektorit ja teisi vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud sektoreid samamoodi, võrdse kohtlemise põhimõtet, kuna need sektorid on erinevas olukorras. Nimelt eristab malmi- või terasetootjate „ainulaadne isoleerituse olukord” (vt eespool punkt 74 jj) neid muude sektorite tootjatest ja asetab nad kõikide saastekvootidega kauplemise süsteemis osalejate seas „loomuliku kaotaja” seisundisse.

- 163 Repliigis täpsustab hageja, et värviliste metallide ja keemiatoodete sektorid on sarnased terasesektoriga ja et nende erinevate sektorite vahel on konkurentsisuhted, nagu kinnitab komisjoni praktika koondumiste valdkonnas. Suured mootorsõidukite tootjad asendavad üha enam „väliste osade” puhul, nagu mootor, kapott ja ukсед, terase alumiiniumiga. Lisaks asendatakse alkoholivabade jookide turul terasest purgid üha enam alumiiniumpurkidega või plastpudelitega. Üksnes asjaolu, et terasesektori CO₂ üldheitkogus on suurem kui alumiiniumi- ja plastsektori oma, ei ole üksi piisav, et nendel sektoritel vahet teha, kuna vaidlustatud direktiivi I lisas on nimetatud ka muid sektoreid, näiteks klaasi-, keraamikatoodete ja ehitusmaterjalide ning paberi- ja trükisektor, mille heitkogused on keemiatoodete sektorist väiksemad. Nimelt tegi parlament nende sektorite sarnasuse tõttu ettepaneku lisada vaidlustatud direktiivi „alumiiniumi tootmise ja töötlemise käitised” ja „keemiatööstuse”. Viimaseks ei ole asjaolu, et vaidlustatud direktiiv mõjutab kaudselt alumiiniumisektorit elektrihinna tõusust tulenevalt, piisav, et eristada seda terasesektorist, mis kannatab samade tagajärgede all.

- ¹⁶⁴ Hageja arvates ei saa selles kontekstis vaidlustatud direktiivi artiklile 24 tugineda. Ühepoolne muude tegevusalade ja käitiste kvootidega kauplemise süsteemi lisamine selle sätte alusel on vaid liikmesriikide õigus, mitte kohustus ning selle suhtes kehtib komisjonipoolse heakskiidu tingimus sõltuvalt erinevatest kriteeriumidest. Igal juhul oli terasesektoriga konkureerivate sektorite võimalik lisamine – mis ei olnud üldse kindel – liikmesriikide poolt võimalik alles alates 2008. aastast ja see ei võimaldanud heastada võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist esimesel eraldamise ajavahemikul. Lõpetuseks puudub selle ebavõrdse kohtlemise objektiivne õigustus, kuna vaidlusalused sätted ei ole seoses keskkonna kaitsmise eesmärgiga ei vajalikud ega ka proportsionaalsed.
- ¹⁶⁵ Kohtuistungil ja märkustes Euroopa Kohtu otsuse Arcelor Atlantique et Lorraine jt (eespool punkt 42) põhjal tehtavate järelduste kohta kordas ja täiendas hageja oma argumente, mis ta esitas võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumise osas.
- ¹⁶⁶ Parlament, nõukogu ja komisjon paluvad käesoleva väite tagasi lükata, arvestades, et Euroopa Kohus on küsimuse selliselt lahendanud kohtuotsuses Arcelor Atlantique et Lorraine jt (eespool punkt 42).

2. Üldkohtu hinnang

- ¹⁶⁷ Olgu sissejuhatuseks meenutatud, et käesolev õigusvastasuse väide, mis tuleneb võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selgest rikkumisest, koosneb kahest osast, st esiteks sellest, et sarnaseid olukordi on väidetavalt käsitletud erinevalt, ja teiseks sellest, et erinevaid olukordi on väidetavalt käsitletud sarnaselt.

- 168 Seoses väite esimese osaga tuleb viidata kohtuotsuse Arcelor Atlantique et Lorraine jt (eespool punkt 42) punktile 25 ja järgmistele punktidele, milles Euroopa Kohus otsustas järgmist:

„Sarnaste olukordade erinev käsitlemine

- 25 Võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumine erineva kohtlemise tõttu eeldab, et kõnealused olukorrad sarnanevad kõigi neid iseloomustavate asjaolude poolest.

- 26 Eri olukordi iseloomustavad asjaolud ning nende olukordade sarnasus tuleb kindlaks teha ning neile tuleb anda hinnang arvestades eeskätt selle ühenduse akti eset ja eesmärki, mis kõnealuse vahetegemise sätestab. Lisaks tuleb arvestada selle valdkonna põhimõtteid ja eesmärke, kuhu vastav akt kuulub (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 27. oktoobri 1971. aasta otsus kohtuasjas 6/91: Rheinmühlen Düsseldorf, EKL 1971, lk 823, punkt 14; 19. oktoobri 1977. aasta otsus liidetud kohtuasjades 117/76 ja 16/77: Ruckdeschel jt, EKL 1977, lk 1753, punkt 8; 5. oktoobri 1994. aasta otsus kohtuasjas C-280/93: Saksamaa vs. nõukogu, EKL 1994, lk I-4973, punkt 74, ja 10. märtsi 1998. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-364/95 ja C-365/95: T. Port, EKL 1998, lk I-1023, punkt 83).

- 27 Käesolevas asjas tuleb [vaidlustatud] direktiivi [...] kehtivust hinnata seoses terasesektori lisamisega direktiivi kohaldamisalasse ja seoses kohaldamisalast väljajätmisega keemia ja värviliste metallide sektorite puhul, millesse plasti- ja alumiiniumisektor [...] vastavalt kuuluvad.

- 28 [Vaidlustatud d]irektiivi [...] artikli 1 järgi on selle direktiivi eesmärk luua [ühenduses] saastekvootidega kauplemise süsteem. Nagu selgub [8. märtsi 2000. aasta] roheline raamatu [kasvuhoonegaasidega kauplemise süsteemi loomise kohta

Euroopa Liidus] punktides 4.2 ja 4.3, soovis ühendus luua selle süsteemi ettevõtjate tasandil, nii et see puudutab majandustegevust.

29 [Vaidlustatud d]irektiivi [...] põhjenduse 5 järgi on selle direktiivi eesmärk luua kõnesolev süsteem, et panustada nende kohustuste täitmisse, mis tulenevad ühendusele ja selle liikmesriikidele Kyoto protokollist, mille lõppeesmärk on keskkonnakaitse ja mille eesmärk on saavutada kasvuhoonegaaside kontsentratsiooni vähendamine atmosfääris tasemeni, mis võimaldab vältida inimtegevusest tulenevaid ohtlikke kliimasüsteemi häireid.

30 Ühenduse keskkonnapoliitika, mille hoovaks on ka kõnesolev õigusakt ja mille üks põhieesmärkidest on keskkonnakaitse, seab EÜ artikli 174 lõike 2 järgi eesmärgiks kaitstuse kõrge taseme ja rajaneb ettevaatusprintsibil, ennetuspõhimõtetel ning „saastaja maksab” põhimõttel (vt [Euroopa Kohtu] 5. mai 1998. aasta otsus kohtuasjas C-157/96: National Farmers’ Union jt, EKL 1998, lk I-2211, punkt 64, ja 1. aprilli 2008. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-14/06 ja C-295/06: parlament vs. komisjon, EKL 2008, lk I-1649, punkt 75 ja viidatud kohtupraktika).

[...]

34 Eeltoodust tuleneb, et arvestades [vaidlustatud] direktiivi [...] eset, direktiivi eesmärke, mis on välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 29, ja ühenduse keskkonnapoliitika aluseks olevaid põhimõtteid, on kasvuhoonegaaside heitmete erinevad, majanduses tegevad allikad põhimõtteliselt sarnases olukorras, sest iga kasvuhoonegaaside heitkogus võib põhjustada ohtlikke kliimasüsteemi häireid ja iga majandussektor, mis paiskab õhku kõnealuseid gaase, võib anda oma panuse aastekvootidega kauplemise süsteemi toimimisse.

- 35 Lisaks tuleb rõhutada, et esiteks tuleks [vaidlustatud] direktiivi [...] põhjenduse 25 järgi rakendada tegevuspõhimõtteid ja meetmeid mitte üksnes tööstus- ja energiasektoris, vaid ka kõikides liidu majandussektorites, et saavutada heitkoguste märkimisväärne vähendamine, ning et teiseks näeb [vaidlustatud] direktiivi [...] artikkel 30 ette, et direktiiv tuleb uuesti üle vaadata eesmärgiga lisada selle kohaldamisalasse uusi sektoreid.
- 36 Eelnevast järeldub, et mis puudutab kõnealuste sektorite sarnasust [vaidlustatud] direktiivi [...] seisukohalt, ei ole nende sektorite vahelise võimaliku konkurentsisuhte olemasolu otsustav kriteerium [...].
- 37 Ka ei ole nende sektorite sarnasuse hindamisel oluline [...] CO₂ heitkoguse maht iga sektori puhul, kui võtta arvesse eeskätt [vaidlustatud] direktiivi [...] eesmärki ja saastekvootidega kauplemise süsteemi toimimist, nii nagu neid on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 31–33.
- 38 Terase-, keemia- ja värviliste metallide sektorid on seega [vaidlustatud] direktiivi [...] kehtivuse hindamisel võrdse kohtlemise põhimõtte seisukohalt sarnases olukorras, ent samas langeb neile osaks erinev kohtlemine.

Sarnaste olukordade erineva käsitlemisega põhjustatud ebasoodus olukord

- 39 [Ü]henduse seadusandjale [saab] heita ette võrdse kohtlemise põhimõtte rikkumist eeldusel, et viimane on käsitlenud sarnaseid olukordi erinevalt, asetades osa isikuid teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda (vt [Euroopa Kohtu] 13. juuli 1962. aasta otsus liidetud kohtuasjades 17/61 ja 20/61: Klöckner-Werke ja Hoesch vs. ülemamet, EKL 1962, lk 615, 652; 15. jaanuari 1985. aasta otsus kohtuasjas 250/83:

Finsider vs. komisjon, EKL 1985, lk 131, punkt 8, ja 22. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-462/99: Connect Austria, EKL 2003, lk I-5197, punkt 115).

[...]

- 42 Teatavate sektorite [...] kuulumine [...] saastekvootidega kauplemise süsteemi tähendab kõnealuste ettevõtjate jaoks esiteks kohustust omada kasvuhoonegaaside heitmeluba ja teiseks kohustust tagastada rahalise sanktsiooni ähvardusel selline osa kvootidest, mis vastab neile kuuluvate käitiste koguheitmetele kindlaksmääratud perioodil. Kui käitise heitmed ületavad vastavale käitajale siseriikliku saastekvootide eraldamise kava alusel antud kvoodi mahu, on viimane kohustatud hankima saastekvootidega kauplemise süsteemi alusel täiendava kvoodi.
- 43 Taolisi õiguslikke kohustusi, mille eesmärk on vähendada kasvuhoonegaaside heitkoguseid, ei eksisteeri ühenduse tasandil seevastu [vaidlustatud] direktiivi [...] I lisaga katmata käitiste käitajate jaoks. Järelikult asetab konkreetse majandustegevuse lisamine [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalasse asjassepuutuvad ettevõtjad ebasoodsamasse olukorda võrreldes ettevõtjatega, kes tegutsevad sinna lisamata tegevusaladel.
- 44 Isegi kui eeldada, et sellisesse süsteemi kuulumine ei too [...] endaga vältimatult ja süstemaatiliselt kaasa ebasoodsaid majanduslikke tagajärgi, ei saa ebasoodsa olukorra tekkimist üksnes sel põhjusel eitada, sest võrdse kohtlemise põhimõtte puhul arvesse võetav ebasoodne olukord võib olla ka selline, mis mõjutab asjassepuutuva isiku õiguslikku olukorda erineva kohtlemise läbi.

- 45 Lisaks [...] ei saa [vaidlustatud] direktiiviga [...] hõlmatud sektoritesse kuuluvate käitiste käitajate ebasoodsat olukorda kompenseerida siseriiklike meetmetega, mida ei ole ühenduse õiguses määratletud.

Erineva kohtlemise õigustus

- 46 Võrdse kohtlemise põhimõtet ei ole siiski rikutud juhul, kui terasesektori ning keemia- ja värviliste metallide sektori erinev kohtlemine on õigustatud.
- 47 Erinev kohtlemine on õigustatud, kui see põhineb objektiivsel ja mõistlikul kriteeriumil, st kui see on kooskõlas asjassepuutuvate õigusnormide legitiimse eesmärgiga ning kui selline erinevus on proportsionaalne kõnesoleva kohtlemisega taotletud eesmärgi suhtes (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 5. juuli 1977. aasta otsus kohtuasjas 114/76: *Bela-Mühle Bergmann*, EKL 1977, lk 1211, punkt 7; 15. juuli 1982. aasta otsus kohtuasjas 245/81: *Edeka Zentrale*, EKL 1982, lk 2745, punktid 11 ja 13; 10. märtsi 1998. aasta otsus kohtuasjas C-122/95: *Saksamaa vs. nõukogu*, EKL 1998, lk I-973, punktid 68 ja 71, ja 23. märtsi 2006. aasta otsus kohtuasjas C-535/03: *Unitymark ja North Sea Fishermen's Organisation*, EKL 2006, lk I-2689, punktid 53, 63, 68 ja 71).
- 48 Kuna kõne all on ühenduse õigusakt, tuleb ühenduse seadusandjal tõendada põhjenduseks sobivate objektiivsete kriteeriumide olemasolu ning esitada Euroopa Kohtule tõendid, mis võimaldaksid kohtul nende kriteeriumide olemasolu kontrollida (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 19. oktoobri 1977. aasta otsus liidetud kohtuasjades 124/76 ja 20/77: *Moulins et Huileries de Pont-à-Mousson ja Providence agricole de la Champagne*, EKL 1977, lk 1795, punkt 22, ja 10. märtsi 1998. aasta otsus eespool viidatud kohtuasjas *Saksamaa vs. nõukogu*, punkt 71).

[...]

- 57 Euroopa Kohus on tunnustanud ühenduse seadusandja ulatusliku kaalutusõiguse olemasolu viimasele antud pädevuse rakendamisel, kui tema tegevus eeldab poliitilisi, majanduslikke ja sotsiaalseid valikuid ning kui tal tuleb anda keerulisi arvamusi ja hinnanguid (vt 10. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-344/04: IATA ja ELFAA, EKL 2006, lk I-403, punkt 80). Ka võib ta, olles kohustatud keerulise süsteemi ümber struktureerima või looma, kasutada astmelist lähenemist (vt selle kohta 29. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas 37/83: Rewe-Zentrale, EKL 1984, lk 1229, punkt 20; 18. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-63/89: Assurances du crédit vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1991, lk I-1799, punkt 11, ja 13. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-233/94: Saksamaa vs. parlament, EKL 1997, lk I-2405, punkt 43) ja toimida eeskätt juba omandatud kogemuse alusel.
- 58 Vaatamata sellisele pädevusele on ühenduse seadusandja siiski kohustatud tuginema oma valikutes objektiivsetele ja asjassepuutuvate õigusnormide eesmärgi seisukohalt sobivatele kriteeriumidele (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 15. septembri 1982. aasta otsus kohtuasjas 106/81: Kind vs. EMÜ, EKL 1982, lk 2885, punktid 22 ja 23, ning eespool viidatud kohtuotsus Sermide, punkt 28), võttes arvesse kõiki faktilisi asjaolusid ning kõnealuse akti vastuvõtmise ajal kättesaadavat tehnilist ja teaduslikku teavet (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 14. juuli 1998. aasta otsus kohtuasjas C-284/95: Safety Hi-Tech, EKL 1998, lk I-4301, punkt 51).
- 59 Ühenduse seadusandjal tuleb oma kaalutusõigust teostades võtta lisaks keskkonnakaitse põhieesmärgile täiel määral arvesse ka asjas esil olevaid huve (vt meetmete kohta põllumajanduse valdkonnas [Euroopa Kohtu] 10. märtsi 2005. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-96/03 ja C-97/03: Tempelman ja van Schaijk, EKL 2005, lk I-1895, punkt 48, ja 12. jaanuari 2006. aasta otsus kohtuasjas C-504/04: Agrarproduktion Staebelow, EKL 2006, lk I-679, punkt 37). Erinevate võimalike meetmetega seotud piiranguid uurides tuleb tõdeda, et ehkki taotletavate eesmärkide olulisusega võib õigustada ka arvestatavaid negatiivseid majanduslikke tagajärgi osale ettevõtjatest (vt selle kohta [Euroopa Kohtu] 13. novembri 1990. aasta otsus C-331/88: Fedesa jt, EKL 1990, lk I-4023, punktid 15–17, ja 15. detsembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-86/03: Kreeka vs. komisjon, EKL 2005, lk I-10979, punkt 96), ei või ühenduse seadusandja kaalutusõiguse teostamine tuua kaasa

ilmselgelt vähem adekvaatseid tulemusi kui teiste, samuti nende eesmärkide saavutamiseks sobivate meetmete kasutamine.

- 60 Käesolevas asjas on esiteks selge, et [vaidlustatud] direktiiviga [...] loodud saastekvootidega kauplemise süsteem on uus ja keeruline süsteem, mille rakendamist ja toimimist oleks võinud häirida liiga suure osaliste arvu kaasamine, ja teiseks määras [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisala algse piiritlemise ära eesmärk saavutada kriitiline hulk osalejaid, mis oli vajalik selle süsteemi loomiseks.
- 61 [Vaidlustatud d]irektiivi [...] kohaldamisala algne piiritlemine ja omaks võetud astmeline lähenemine, mis tugines eeskätt esimeses rakendusfaasis omandatud kogemusele, et vältida häireid süsteemi käivitamisel, jäi kõnealuse süsteemi uudsust ja keerukust arvestades ühenduse seadusandjale kuuluva kaalutusõiguse piiresse.
- 62 Selle kohta tuleb tõdeda, et ehkki ühenduse seadusandja võis õiguspäraselt tugineda taolisele astmelisele lähenemisele saastekvootidega kauplemise süsteemi loomisel, tuli tal eeskätt [vaidlustatud] direktiivi [...] ja ühenduse keskkonnapoliitika eesmärke arvestades vaadata mõistlike ajavahemike järel uuesti üle juba sätestatud meetmed eeskätt [vaidlustatud] direktiiviga [...] hõlmatud sektorite osas, nagu on sätestatud ka direktiivi artiklis 30.
- 63 Ent [...] ühenduse seadusandja kaalutusõigus astmelise lähenemise osas – võrdse kohtlemise põhimõtet arvesse võttes – [ei saanud] vabastada seadusandjat kohustusest lähtuda nende sektorite kindlaksmääramisel, mida ta pidas [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalasse algusest peale lisamise jaoks kõlblikeks, objektiivsetest kriteeriumidest, mis rajanevad direktiivi vastuvõtmise ajal kättesaadaval tehnilisel ja teaduslikul teabel.

- 64 Keemiasektori kohta ilmneb [vaidlustatud] direktiivi [...] tekkeloost, et sellesse kuuluvate käitiste hulk – u 34 000 – on iseäranis suur mitte üksnes nende tekitatavaid heitkoguseid arvestades, vaid ka võrreldes käesoleval ajahetkel [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalasse kuuluvate käitiste arvuga, mis on 10 000 ringis.
- 65 Keemiasektori lisamine [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalasse oleks seega raskendanud saastekvootidega kauplemise süsteemi haldamist ja suurendanud selle halduskoormust, nii et kõnesoleva sektori lisamisest põhjustatud häirete esinemise võimalust süsteemi toimimises selle käivitamise ajal ei saanuks välistada. Veelgi enam, ühenduse seadusandja võis õigustatult leida, et kogu kõnealuse sektori väljajätmisel saastekvootidega kauplemise süsteemi algsest rakendamisest oli [vaidlustatud] direktiivi [...] eesmärkide saavutamise seisukohast enam eeliseid, kui selle lisamisel algusest peale. Järelikult tõendas ühenduse seadusandja õiguslikult piisavalt, et tugines objektiivsetele kriteeriumidele, kui jättis kogu keemiasektori saastekvootidega kauplemise süsteemi esimeses rakendusetaapis [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalast välja.
- 66 Seda hinnangut ei sea küsimuse alla ka [...] argument, et üksnes teatavat künnist ületava CO₂ heitkogusega keemiasektori ettevõtjate lisamine [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalasse ei oleks haldusalaseid probleeme tekitanud.
- [...]
- 69 Eelnimetatud kaalutlustel ja arvestades [vaidlustatud] direktiivi [...] aluseks olevat astmelist lähenemist, võib keemiasektori erinevat kohtlemist võrreldes terasektoriga pidada saastekvootidega kauplemise süsteemi esimeses rakendusfaasis õigustatuks.

- 70 Mis puudutab teiseks värviliste metallide sektorit, siis [vaidlustatud] direktiivi [...] väljatöötamisel ja kohaldamisel [olid] selle sektori otsesed CO₂ heitkogused [...] 1990. aastal kuni 16,2 miljonit tonni, samas kui terasesektori CO₂ heitkogused ulatusid 174,8 miljoni tonnini.
- 71 Arvestades ühenduse seadusandja kavatsust piiritleda [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisala selliselt, et mitte ohustada liiga suurt osaliste arvu kaasates saastekvootidega kauplemise süsteemi algstaadiumis selle haldussuutlikkust, ei olnud ühenduse seadusandja kohustatud kasutama taotletava eesmärgi saavutamiseks vaid üht meetet ehk heitkoguste künnise kinnitamist iga CO₂ heitkoguseid tekitava sektori osas. [Vaidlustatud] direktiivi [...] vastuvõtmisele eelnenud asjaoludel võis ühenduse seadusandja seega selle süsteemi käivitamisel piiritleda kõnealuse direktiivi kohaldamisala sektorიაalse lähenemisviisi alusel, ületamata sealjuures oma kaalutusõiguse piire.
- 72 Kahe kõnealuse sektori otseste heitkoguste tase erineb niivõrd olulisel määral, et nende kahe sektori erinevat käsitlemist võib saastekvootidega kauplemise süsteemi esimeses etapis ja [vaidlustatud] direktiivi [...] aluseks olevat astmelist lähenemisviisi arvestades pidada põhjendatuks, ilma et ühenduse seadusandja oleks kohustatud võtma arvesse eri sektoritele omistatavaid kaudseid heitkoguseid.
- 73 Seega tuleb tõdeda, et ühenduse seadusandja ei rikkunud võrdse kohtlemise põhimõtet, kui ta käsitles sarnaseid olukordi erinevalt, jättes keemia- ja värviliste metallide sektorid [vaidlustatud] direktiivi [...] kohaldamisalast välja.”
- 169 Kuna Euroopa Kohtu eespool viidatud otsuse põhjendused annavad ammendava vastuse käesoleva õigusvastasuse väite esimesele osale, mille kohaselt puudub õigustus terasesektori ja värviliste metallide ja keemiatoodete sektori ebavõrdseks kohtlemiseks, tuleb see osa põhjendamatusse tõttu tagasi lükata.

- 170 Mis puudutab väite teist osa, mille kohaselt puudub õigustus kohelda võrdselt terasektorit ja muid vaidlustatud direktiivi I lisas nimetatud sektoreid, kuigi erinevalt nendest muudest sektoritest on terasektor „loomulik kaotaja”, kes on „ainulaadses isoleerituse olukorras”, siis piisab tõdemusest, et lähtudes üldisest keskkonna kaitsmise eesmärgist kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise ja põhimõtte „saastaja maksab” kaudu, on kõik need sektorid sarnases olukorras (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punktid 29–38). Lisaks nähtub eespool punktides 109–113, et hageja ei ole tõendanud, et terasektor oli erilises olukorras, mis teda eristab kõikidest muudest vaidlustatud direktiivi I lisaga hõlmatud sektoritest (vt selle kohta ka eespool punktis 153 viidatud Poiares Maduro ettepanek kohtuasjas, milles tehti kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punkt 57).
- 171 Järelikult tuleb võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selgele rikkumisele tuginev õigusvastasuse väide põhjendamatus tõttu tervikuna tagasi lükata.

D. Asutamisvabaduse piisavalt selge rikkumise olemasolu

1. Poolte argumendid

- 172 Hageja väidab, et vaidlusalused sätted rikuvad oluliselt tema asutamisvabadust EÜ artikli 43 esimese lõigu kohaselt.
- 173 Asutamisvabaduse piiramise keeld ei ole kohaldatav üksnes riiklike meetmete suhtes, vaid on õigusliku põhimõttena siduv ka ühendusele. EÜ artiklite 39 ja 43 eesmärk on EÜ artikli 3 lõike 1 punktis c sätestatud üldpõhimõtte rakendamine, mille kohaselt

hõlmab ühenduse tegevus EÜ artiklis 2 seatud eesmärkide saavutamiseks isikute ja teenuste vaba liikumise takistuste kõrvaldamist liikmesriikide vahel. Lisaks on ka ühenduse institutsioonid kohustatud respekteerima vabakaubandust, mis on ühisturu üldpõhimõte, millest tuleneb asutamisevabadus. Hageja väidab, et EÜ artikkel 43 tagab, et ettevõtjad võivad majanduslikest kriteeriumidest lähtuvalt vabalt valida oma tootmise asukoha ühisturul. Samuti keelab see põhivabadus seada päritoluliikmesriigis tõkkeid, mille eesmärk on takistada ettevõtete ümberpaigutamist teistesse liikmesriikidesse, sest vastasel korral muutuvad EÜ artiklis 43 tagatud õigused sisutuks.

174 Ent vaidlusalused sätted riivavad hageja õigust viia ühe liikmesriigi vähemrentaablilise tootmine üle teise liikmesriigi rentaablimale käitisele, kuna nad ei taga sellele tootmisvõimsusele eraldatud saastekvootide samaaegset üleandmist, mis tuleb sulgeda või üle viia (vt eespool punkt 145 jj). Ilma et see oleks selles osas objektiivselt põhjendatud, peab hageja jätkama vähemrentaablite käitiste käitamist ainult seetõttu, et neist kvootidest mitte ilma jääda. Niisugune tema asutamisevabadusele seatud piirang on ebaproportsionaalne, võttes arvesse vaidlustatud direktiivi sobimatust taotletava keskkonnakaitse eesmärgi saavutamiseks (vt eespool punkt 145) ja asutamisevabaduse kasutamise põhjanevat tähtsust siseturu väljakujundamisel.

175 Parlament ja nõukogu paluvad käesoleva väite tagasi lükata.

2. Üldkohtu hinnang

176 Käesolevas väites kinnitab hageja sisuliselt seda, et arvestades asutamisevabadust EÜ artikli 43 tähenduses koosmõjus EÜ artikli 3 lõike 1 punktiga c, on ühenduse seadusandja laiaulatuslik kaalutusõigus EÜ artiklite 174 ja 175 (vt eespool punkt 139) alusel niivõrd piiratud, et ta ei oleks saanud õiguspäraselt jätta EÜ artikli 175 lõike 1

alusel vastu võetud vaidlustatud direktiivi raames lahendamata kontsernisiseses saastekvootide vaba piiriülese üleandmise probleeme ja jätta liikmesriikidele nimetatud direktiivi ülevõtmisel tegutsemisruumi, mis viib erinevate siseriiklike normide vastu võtmiseni, mis võivad ette näha asutamisevabaduse õigusvastaseid takistusi.

- 177 Sellega seoses tuleb märkida, et väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et ühenduse institutsioonid peavad samamoodi nagu liikmesriigid järgima niisuguseid põhivabadusi nagu asutamisevabadus, mis aitavad saavutada ühte ühenduse põhieesmärkidest, nimelt EÜ artikli 3 lõike 1 punktis c sätestatud siseturu väljakujundamise eesmärki (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. veebruari 1984. aasta otsus kohtuasjas 37/83: Rewe-Zentrale, EKL 1984, lk 1229, punkt 18).
- 178 Siiski ei tulene sellest üldisest kohustusest, et ühenduse seadusandja on kohustatud reguleerima kõnealust valdkonda nii, et ühenduse õigusaktid, eelkõige siis, kui need on võetud direktiivi vormis EÜ artikli 249 kolmanda lõigu tähenduses, annaksid ammendava ja lõpliku vastuse teatavatele siseturu väljakujundamise nurga alt tekkinud probleemidele või et nendega ühtlustatakse täielikult siseriiklikud õigusaktid, et kõrvaldada ühendusesiseses kaubavahetuse igasugune mõeldav takistus. Kui ühenduse seadusandja peab ümber korraldama või looma niisuguse keerulise süsteemi, nagu on saastekvootidega kauplemise süsteem, võib ta kasutada astmelist lähenemist (vt selle kohta eespool punktis 42 viidatud kohtuotsus Arcelor Atlantique et Lorraine jt, punkt 57) ja ühtlustada kõnealuseid siseriiklikke õigusakte vaid järk-järgult, kuna niisuguste meetmete ellurakendamine on üldiselt keeruline, kuna see eeldab, et pädevad ühenduse institutsioonid töötavad erisuguste ja keerukate siseriiklike sätete põhjal välja ühised eeskirjad, mis on kooskõlas EÜ asutamislepingus määratletud eesmärkidega ja mis kiidetakse heaks nõukogu liikmete kvalifitseeritud hääletoetusega (vt selle kohta Euroopa Kohtu eespool punktis 173 viidatud kohtuotsus Rewe-Zentrale, punkt 20; 18. aprilli 1991. aasta otsus kohtuasjas C-63/89: Assurances du crédit vs. nõukogu ja komisjon, EKL 1991, lk I-1799, punkt 11; 13. mai 1997. aasta otsus kohtuasjas C-233/94: Saksamaa vs. parlament ja nõukogu, EKL 1997, lk I-2405, punkt 43; 17. juuni 1999. aasta otsus kohtuasjas C-166/98: Socridis, EKL 1999, lk I-3791, punkt 26, ja 13. juuli 2006. aasta otsus kohtuasjas C-221/05: Sam Mc Cauley

Chemists (Blackpool) ja Sadj, EKL 2006, lk I-6869, punkt 26). Nii on see ka EÜ artiklite 174 ja 175 kohaste ühenduse keskkonnakaitsealaste õigusaktide puhul.

179 Lisaks olgu meenutatud, et esiteks on direktiiv liikmesriigile EÜ artikli 249 kolmanda lõigu kohaselt siduv ainult saavutatava tulemuse seisukohalt, kuid jätab vormi ja meetodite osas valiku selle riigi ametiasutustele, mis tähendab loogiliselt, et liikmesriigil on vajalik kaalutlusruum, et määratleda ülevõtmismeetmed (vt selle kohta Euroopa Kohtu 29. jaanuari 2008. aasta otsus kohtuasjas C-275/06: Promusicae, EKL 2008, lk I-271, punkt 67) ja et teiseks viitab vaidlustatud direktiivi põhjendus 30 EÜ artikli 5 teises lõigus sätestatud subsidiaarsuse põhimõttele. Selle põhimõtte kohaselt võtab ühendus valdkondades, mis ei kuulu tema ainupädevusse, meetmeid ainult juhul kui ja ulatuses, milles liikmesriigid ei suuda täielikult saavutada kavandatava meetme eesmärke ning seetõttu võib neid kavandatava meetme ulatuse või toime tõttu paremini saavutada ühenduse tasandil. Kuid EÜ artiklitest 174–176 nähtub, et keskkonnakaitse alal on ühendusel ja liikmesriikidel jagatud pädevus. Seega ei näe ühenduse õigus selles valdkonnas ette täielikku ühtlustamist ja EÜ artikkel 176 näeb liikmesriikidele ette võimaluse võtta rangemaid kaitsemeetmeid, mille suhtes kehtib vaid tingimus, et need peavad olema kooskõlas EÜ asutamislepinguga ja nendest peab komisjoni teavitama (vt selle kohta Euroopa Kohtu 14. aprilli 2005. aasta otsus kohtuasjas C-6/03: Deponiezweckverband Eiterköpfe, EKL 2005, lk I-2753, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

180 Nende põhimõtete kohaselt ei näe vaidlustatud direktiiv ühenduse tasandil ette saastekvootidega kauplemise süsteemi loomise ja toimimisega seonduvate tingimuste täielikku ühtlustamist. Nimelt on liikmesriikidel tingimusel, et nad peavad kinni EÜ asutamislepingu eeskirjadest, lai kaalutlusruum selle süsteemi rakendamisel ja eelkõige oma jaotuskava väljatöötamisel ning oma sõltumatute saastekvootide eraldamise otsuste tegemisel vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõike 1 ja artikli 11 lõike 1 alusel (eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, punktid 102–106). Üksnes asjaolu, et ühenduse seadusandja on jätnud lahendamata konkreetse küsimuse, mis kuulub vaidlustatud direktiivi ja põhivabaduse kohaldamisalasse, nii et

liikmesriigid peavad selle küsimuse lahendama oma kaalutusruumi kasutades, kuid kindlasti kooskõlas ühenduse õiguse kõrgemalseisvate õigusnormidega, ei õigusta järelikult selle kvalifitseerimist EÜ asutamislepingu eeskirjadega vastuolus olevaks (vt selle kohta kohtujuristi Jacobsi ettepanek kohtuasjas, milles Euroopa Kohus tegi 9. oktoobri 2001. aasta otsuse C-377/98: *Madalmaal vs. parlament ja nõukogu*, EKL 2001, lk I-7079, I-7084, punktid 87 ja 88). See peab veelgi enam paika, kuna liikmesriigid on vastavalt EÜ artiklis 10 sätestatud lojaalsuskohustusele kohustatud tagama direktiivide kasuliku mõju (vt selle kohta Euroopa Kohtu 8. septembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-40/04: *Yonemoto*, EKL 2005, lk I-7755, punkt 58), mis tähendab ka seda, et nad peavad siseriiklikku õigust tõlgendama kõnesoleva direktiivi eesmärkidest ja põhimõtetest lähtuvalt (vt selle kohta direktiivi põhjal tõlgendamise põhimõtte osas Euroopa Kohtu 5. juuli 2007. aasta otsus kohtuasjas C-321/05: *Kofoed*, EKL 2007, lk I-5795, punkt 45).

181 Pealegi on nii ühenduse seadusandja, kui ta võtab vastu direktiivi, kui ka liikmesriigid, kui nad võtavad nimetatud direktiivi siseriiklikusse õigusesse üle, kohustatud tagama ühenduse õiguse üldpõhimõtete järgimise. Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub, et ühenduse õiguskorras tunnustatud üldpõhimõtete – mille hulka kuuluvad põhiõigused – kaitses tulenevad nõuded on siduvad ka liikmesriikidele, kui nad ühenduse õigusnorme rakendavad, ja et nad on kohustatud niivõrd, kui see on võimalik, neid õigusnorme kohaldama tingimustel, mis neid nõudeid ei eira (vt Euroopa Kohtu 27. juuni 2006. aasta otsus kohtuasjas C-540/03: *parlament vs. nõukogu*, EKL 2006, lk I-5769, punkt 105 ja seal viidatud kohtupraktika; vt selle kohta ka Euroopa Kohtu 6. novembri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-101/01: *Lindqvist*, EKL 2003, lk I-12971, punktid 84–87).

182 Üldkohus leiab, et need põhimõtted on analoogia alusel kohaldatavad EÜ asutamislepingu põhivabadustele. Nimelt, kui vaidlustatud direktiiv ja eelkõige direktiivi artikli 9 lõige 1 ja artikli 11 lõige 1 jätavad liikmesriikidele kaalutusruumi, on see piisavalt ulatuslik, et võimaldada neil nimetatud direktiivi norme kohaldada nii, et see on kooskõlas EÜ asutamislepingu põhiõiguste ja põhivabaduste kaitses tulenevate nõuetega. Lisaks, kuna vaidlustatud direktiivi rakendamine allub siseriiklike kohtute

kontrollile, peavad need kohtud esitama Euroopa Kohtule eelotsuse küsimuse EÜ artiklis 234 nimetatud tingimustel juhul, kui neil on raskusi seoses selle direktiivi tõlgendamise või kehtivusega (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 177 viidatud kohtuotsus parlament *vs.* nõukogu, punktid 104 ja 106).

183 Järelikult ei pea liikmesriikide asutused ja kohtud mitte ainult tõlgendama siseriiklikku õigust kooskõlas vaidlustatud direktiiviga, vaid nad peavad ka jälgima, et nad ei tugine nimetatud direktiivi tõlgendusele, mis on vastuolus ühenduse õigusega kaitstavate põhiõigustega või muude ühenduse õiguse üldpõhimõtetega või asutamislepingus sätestatud põhivabadustega, nagu asutamishabadus (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 177 viidatud Euroopa Kohtu otsus Lindqvist, punkt 87; 26. juuni 2007. aasta otsus kohtuasjas C-305/05: *Ordre des barreaux francophones et germanophone jt*, EKL 2007, lk I-5305, punkt 28, ja eespool punktis 175 viidatud kohtuotsus *Promusicae*, punkt 68).

184 Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et ühenduse seadusandjale ei saa ette heita seda, et ta ei ole vaidlustatud direktiivi raames ammendavalt ja lõplikult lahendanud teatud asutamishabaduse kohaldamisalasse kuuluvaid probleeme, kuna see direktiiv jätab liikmesriikidele kaalutlusruumi, mis võimaldab neil täielikult EÜ asutamislepingu eeskirjadest ja ühenduse õiguse üldpõhimõtetest kinni pidada.

185 Käesolevas asjas peab Üldkohus vajalikuks eeltoodud kaalutlustest lähtuvalt uurida, kas liikmesriigid saavad vaidlustatud direktiivi tõlgendada ja üle võtta kooskõlas EÜ artiklis 43 sätestatud asutamishabadusega (vt selle kohta Euroopa Kohtu 20. mai 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-465/00, C-138/01 ja C-139/01: *Österreichischer Rundfunk jt*, EKL 2003, lk I-4989, punktid 68 ja 91, ja 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-482/01 ja C-493/01: *Orfanopoulos*, EKL 2004, lk I-5257, punktid 109 ja 110).

- 186 Nagu hageja väidab, ei näe vaidlustatud direktiiv ette erinormi, mis võimaldab saastekvootidega kauplemise süsteemiga hõlmatud käitiste käitajail anda ühele käitisele eraldatud saastekvootide kogus pärast selle sulgemist üle teisele muus liikmesriigis asuvalale ja samasse kontserni kuuluvalale käitisele.
- 187 Vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõikest 1 koosmõjus artikli 3 punktidega a ja g nähtub siiski, et „[l]iikmesriigid tagavad, et saastekvootide võib üle anda [...] ühenduse [füüsiliste ja juriidiliste] isikute vahel”. Lisaks nõuab vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõige 2, et „[l]iikmesriigid tagavad, et mõne teise liikmesriigi pädeva asutuse väljaantud saastekvootide tunnustatakse käitaja [sama artikli] lõikest 3 tulenevate kohustuste [tagastada kasutamata kvoodid] täitmiseks. Sellest tuleneb, et esiteks on vastavalt vaidlustatud direktiivi põhjenduses 5 ette nähtud eesmärgile, mis näeb ette” „tõhusa Euroopa turu kasvuhoonegaaside saastekvootidele” rajamise, vaidlustatud direktiiviga loodud kauplemise turul ühenduse mõõde ja et teiseks põhineb see turg saastekvootide vaba piiriülese üleandmise põhimõttel füüsiliste ja juriidiliste isikute vahel.
- 188 Nimelt oleks juhus, kui puuduks saastekvootide vaba üleandmine vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõigete 2 ja 3 tähenduses koosmõjus artikli 3 punktiga a, saastekvootidega kauplemise süsteemi tõhusus ja toimimine nimetatud direktiivi artikli 1 tähenduses oluliselt häiritud. Just sel põhjusel kehtestab vaidlustatud direktiivi artikli 12 lõige 2 liikmesriikidele üldise kohustuse „tagada”, et see vabadus oleks asjassepuutuvate siseriiklike õigusaktide raames tegelikult võimaldatud. Seevastu tuleb tõdeda, et vaidlustatud direktiiv ei näe ette piirangut seoses saastekvootide piiriülese üleandmisega sama kontserni juriidiliste isikute vahel olenemata nende majandustegevuse või registrijärgsest asukohast siseturu piires. Vaidlustatud direktiivi eelmainitud sätete põhjal ei saa seega järeldada, et direktiiv sisaldab õigusvastast EÜ asutamislepingu põhivabaduste, sh asutamishabaduse piirangut või et direktiiv kutsub liikmesriike üles neid vabadusi mitte austama.

- 189 Vastupidi, nagu hageja ise oma kirjalikes märkustes väidab, tulenevad tema tõstatatud probleemid liikmesriikide poolt vaidlustatud direktiivi ülevõtmiseks vastu võetud õigusaktidest, mis on osaliselt erinevad, ilma et seda lähenemist saaks omistada ühele direktiivi sätetest või siis vaidlusalustele sätetele. Sellega seoses olgu meenutatud, et liikmesriikidel lasub EÜ artikli 249 kolmanda lõigus neile jäetud vabaduse raames kohustus valida kõige sobivamad vormid ja meetodid, et tagada direktiivide kasulik mõju (eespool punktis 176 viidatud kohtuotsus Yonemoto, punkt 58) ning kohaldama siseriiklikku õigust viisil, mis on kooskõlas nende direktiividega ja EÜ asutamislepingu põhivabadustega, nagu asutamisevabadus (vt selle kohta analoogia alusel eespool punktis 177 viidatud kohtuotsus Lindqvist, punkt 87, ja eespool punktis 175 viidatud kohtuotsus Promusicae, punkt 68).
- 190 Seega, ilma et oleks vaja võtta seisukohta küsimuses, kas asjassepuutuvad siseriiklikud õigusaktid, millest tuleneb see, et hagejal puudub võimalus anda erinevates liikmesriikides asuvate käitiste vahel vabalt üle saastekvootide koguseid, on kooskõlas EÜ artikli 43 kohase asutamisevabadusega või mitte, tuleb järeldada, et selle vabaduse niisugust piirangut ei saa omistada vaidlustatud direktiivile üksnes seepärast, et direktiiv ei keela sõnaselgelt sellist liikmesriikide praktikat. Eriti ei saa ühenduse seadusandjat pidada vastutavaks selle eest, et ta on sellega seoses ilmselgelt ja oluliselt ületanud EÜ artiklist 174 koosmõjus EÜ artikliga 43 tuleneva kaalutusõiguse piire.
- 191 Neil asjaoludel ei ole vaja uurida nende argumentide põhjendatust, mille pooled esitasid seoses hageja võimalusega saada kasu siseriiklikest õigusnormidest, mis näevad ette iga uue osaleja jaoks tasuta juurdepääsu reservkvootidele. Nimelt, kuigi vaidlustatud direktiivi artikli 11 lõige 3 koosmõjus selle direktiivi kriteeriumiga nr 6 nõuab, et liikmesriigid võtavad arvesse vajaduse anda uutele osalejatele juurdepääs saastekvootidele, ei ole niisuguse reservi koostamine kui selline vaidlustatud direktiivis ette nähtud. Seega ei saa ka selle juurdepääsu ebapiisavust käitiste sulgemisega seotud saastekvootide kaotamise kompenseerimiseks omistada ühenduse seadusandjale.
- 192 Järelikult tuleb põhjendamatusse tõttu tagasi lükata õigusvastasuse väide, mille kohaselt on asutamisevabadust piisavalt selgelt rikutud.

E. Õiguskindluse põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu

1. Poolte argumendid

- ¹⁹³ Hageja väidab, et vaidlusalused sätted rikuvad õiguskindluse põhimõtet. Ühenduse õigusaktid, sh direktiivid, peaksid olema kindlad, selged ja täpsed ning õigussubjektid peavad saama nende kohaldamist ette näha, et neil oleks võimalik üheti mõistetavalt teada oma õigusi ja kohustusi ning nendele vastavalt toimida. Neid nõudeid tuleb eriti rangelt järgida siis, kui tegemist on õigusnormidega, mis võivad tekitada rahalisi kohustusi.
- ¹⁹⁴ Hageja väitel rikuvad vaidlusalused sätted õiguskindluse põhimõtet kahel põhjusel. Esiteks on hageja kui „saastekvootide netoostja” – tulenevalt võimatusest vähendada oma CO₂ heitkoguseid – vaidlustatud direktiivis ette nähtud saastekvootide hindade ülempiiri või kontrollimehhanismi puudumisel kohustatud ostma kvote „täiesti etteaimamatute hindadega”, mis hinnanguliselt on 20–60 eurot kvoodi eest (vt eespool punkt 78 jj). Teiseks ei näe vaidlustatud direktiiv ette eeskirja, mis tagaks sulgetavale käitisele esialgu eraldatud kvootide üleandmise sama kontserni muus liikmesriigis asuvale käitisele. Ent liikmesriikidel on huvi tühistada sulgemisele määratud käitistele eraldatud saastekvoodid, kuna need sulgemised võimaldaksid vähendada veelgi CO₂ heitkoguseid, et saavutada otsuses 2002/358 sätestatud heitkoguste vähendamise eesmärk. Sellest tulenev õiguslik ebakindlus takistab hagejal oma pikaajalisi tehinguid planeerida ja edendada oma ümberkorraldamise strateegiat, mis seisneb tootmise üleviimises kõige rentaablimatesse käitistesse. Arvestades seda, et see ümberkorraldamise strateegia oli 2001. aasta koondumise eesmärk (vt eespool punkt 30), rikub vaidlustatud direktiiv ka õiguspärase ootuse kaitse põhimõtet. Repliigis täpsustab hageja, et tema investeeringute ja majanduslike projektide igasugune pikaajaline planeerimine on võimatuks muutunud eelkõige eri liikmesriikide heitkoguste vähendamise eesmärkide ja meetmete erinevuse tõttu. Seda ebakindlust kinnitab CO₂

kvootide hinna oluline tõus. 2005. aasta veebruari ja 2006. aasta märtsi vahel tõusis CO₂ kvootide hind umbes 6 euro võtta ja see oli üle 26 euro. Lisaks ei saa ette näha saastekvootide tulevast eraldamist, eelkõige teiseks eraldamise ajavahemikuks ja järgnevateks ajavahemikeks.

195 Parlament ja nõukogu paluvad käesoleva väite tagasi lükata.

2. Üldkohtu hinnang

196 Käesolevas väites kinnitab hageja sisuliselt seda, et vaidlusalused sätted ei ole piisavalt selged ja täpsed, kuna nad panevad talle märkimisväärse finantskoorma, mis teeb tema jaoks võimatuks plaanida oma majandusotsuseid. Selles osas oleks ühenduse seadusandja pidanud ette nägema esiteks saastekvootide hinna ülempiiri või kontrollimehhanismi ja teiseks erinormi, mis tagab saastekvootide piiriülese üleandmise sama kontserni eri käitiste vahel.

197 Kuivõrd hageja oma teise osa raames kordab asutamisvabaduse väidetava rikkumisega seonduvat argumentatsiooni, tuleneb eespool punktides 172–188 esitatud kaalutlustest, et selle argumentatsiooniga ei saa nõustuda ka seoses väidetava õiguskindluse põhimõtte piisavalt selge rikkumisega. Järelikult tuleb käesoleva väite teine osa põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

198 Seoses käesoleva väite esimese osaga tuleb kõigepealt meenutada kohtupraktikat, mille kohaselt nõuab õiguskindluse põhimõtte eelkõige, et õiguslik regulatsioon oleks selge ja täpne ning selle kohaldamine tema subjektidele ettenähtav eriti juhtudel, kui see võib üksikisikutele ja ettevõtjatele kaasa tuua soovimatuid tagajärgi (vt selle kohta

Euroopa Kohtu 7. juuni 2005. aasta otsus kohtuasjas C-17/03: VEMW jt, EKL 2005, lk I-4983, punkt 80 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 199 Selles osas tuleb seejärel märkida, et vaidlustatud direktiiv ei näe ette ühtegi sätet, mis reguleerib niisuguste finantstagajärgede ulatust, mis võivad tuleneda nii ühele käitisele väljastatud saastekvootide võimalikust nappusest kui ka nende kvootide hinnast, kuna selle hinna määravad kindlaks turujõud, mis on tekkinud selle tulemusel, et on loodud saastekvootide kauplemise süsteem, mille eesmärk on vaidlustatud direktiivi artikli 1 kohaselt „vähendada tulemuslikult ja majanduslikult tõhusalt kasvuhoonegaaside heitkoguseid”. Kuid eespool punktides 174–180 sisalduvaid kaalutlusi arvestades ei olnud ühenduse seadusandja kohustatud vastu võtma sellekohaseid erinorme ning piirama seega liikmesriikide kaalutlusruumi vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisel.
- 200 Saastekvootide hinna reguleerimine ühenduse tasandil võib vastupidi takistada vaidlustatud direktiivi peamist eesmärki, st kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamist tõhusa saastekvootidega kauplemise süsteemi abil, mille raames määravad heitkoguste ja heitkoguste vähendamiseks tehtud investeeringute hinna põhiliselt turumehhanismid (vaidlustatud direktiivi põhjendus 5). Sellest tuleneb, et saastekvootide nappuse korral sõltub käitajate stiimul kasvuhoonegaase vähendada või seda mitte teha keerukast majanduslikust otsusest, mis tehakse eelkõige esiteks kauplemise turul saadaolevate kvootide hinnast ja teiseks heitkoguste vähendamise võimalikest kuludest lähtudes, mille tulemusel võidakse kas tootmist vähendada või investeerida energiatõhusamatesse tootmisvahenditesse (vaidlustatud direktiivi põhjendus 20; vt selle kohta ka eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, punkt 132 jj).
- 201 Niisuguses süsteemis ei saa ühenduse seadusandja ette reguleerida heitkoguste hindade tõusu ja sellega seotud saastekvootide hinna tõusu, mis oleneb reast majanduslikest parameetritest, sest vastasel korral vähendatakse või muudetakse olematuks majandusstiimulid, mis on selle toimimise alus, ning häiritakse saastekvootidega

kauplemise süsteemi tõhusust. Lisaks kuulub niisuguse süsteemi loomine, sh selle majanduslikud eeldused Kyoto protokollist tulenevate kohustuste täitmiseks, laiaulatusliku kaalutlusruumi alla, mis ühenduse seadusandjal on EÜ artikli 174 kohaselt (vt eespool punkt 139) ning see on iseenesest viimati nimetatu õiguspärane ja sobiv valik, mille põhjendust kui sellist hageja ei ole vaidlustanud.

202 Pealegi on ühenduse seadusandja saastekvootidega kauplemise süsteemi rajanud just sellele õiguspärasele valikule tuginedes eeldusele, et vastavalt vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõikele 1 ja artikli 11 lõikele 1 teeb iga liikmesriik oma jaotuskavade alusel ja teostades kaalutlusruumi, mis neile sellega seoses on jäetud, otsuse eraldatavate saastekvootide kohta ja nimetatud kvootide individuaalse väljastamise kohta nende territooriumil asuvatele käitistele (vt selle kohta eespool punktis 111 viidatud kohtuotsus Saksamaa vs. komisjon, punktid 102–106). Lisaks allub see otsus vaid komisjoni piiratud eelnevale kontrollile vastavalt vaidlustatud direktiivi artikli 9 lõikele 3, arvestades eelkõige direktiivi III lisas nimetatud kriteeriumeid (Üldkohtu 30. aprilli 2007. aasta määrus kohtuasjas T-387/04: EnBW Energie Baden-Württemberg vs. komisjon, EKL 2007, lk II-1195, punkt 104 jj). Seega ei ole eri liikmesriikide heitkoguste vähendamise eesmärkide ja meetmete erinevused, mis on nende selliste Kyoto protokollist tulenevate kohustuste tulemus, nagu need on kajastatud otsuses 2002/358 ette nähtud kohustuste jagamise kokkuleppes, ja seega eri jaotuskavade alusel eri tööstusharudele ja käitajatele eraldatavate saastekvootide üldkoguse ja individuaalsete koguste suurusega seonduv ebakindlus omistatav vaidlusalustele sätetele kui sellistele.

203 Lõpetuseks, hageja ei ole spetsiifiliselt kahtluse alla seadnud muude vaidlusaluste sätete selgust ja täpsust, et tõendada, et tal ei olnud võimalik üheti mõistatavalt kindlaks teha nendest tulenevaid õigusi ja kohustusi. Nimelt vajadus omada heitmeluba vastavalt vaidlustatud direktiivi artiklile 4, tagastamise kohustus artikli 6 lõike 2 punkti e tähenduses koosmõjus artikli 12 lõikega 3, nimetatud direktiivi artikli 16

lõigetes 2–4 ette nähtud karistused on piisavalt selged, täpsed ja kohaldamise osas etteaimatavad sätted, mille tegelik ulatus sõltub vaid käitajatele antud tasuta saastekvootide kogusest või kauplemise turul saadaolevate kvootide hinnast. Mis puudutab viimast aspekti, siis tuleb meenutada, et kauplemise turu muutuste ettenähtavuse puudumine on niisuguse saastekvootidega kauplemise süsteemi iseloomustavale majanduslikule mehhanismile omane ja selle lahutamatu osa ning allub pakkumise ja nõudluse klassikalistele reeglitele, mis iseloomustab vaba ja konkurentsipõhist turgu vastavalt põhimõtetele, mis on sätestatud vaidlustatud direktiivi artiklis 1 koostõhus põhjendusega 7 ning EÜ artiklis 2 ja artikli 3 lõike 1 punktides c ja g. Seda aspekti ei saa seega kvalifitseerida õiguskindluse põhimõttega vastuolus olevaks, sest vastasel korral seatakse kahtluse alla saastekvootidega kauplemise süsteemi majanduslikud alused, nagu need on kehtestatud vaidlustatud direktiivis kooskõlas EÜ asutamislepinguga.

204 Neil asjaoludel ei saa vaidlustatud otsuses niisuguse erinormi puudumist, mis kehtestaks saastekvootide hinna ülempiiri või kontrollimehhanismi, kvalifitseerida ühenduse seadusandja kaalutusõiguse piiride ilmselgeks ja oluliseks ületamiseks.

205 Järelikult tuleb käesolev väide põhjendamatus tõttu tagasi lükata.

206 Kõikidest eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et hageja ei ole tõendanud, et ühenduse seadusandja on vaidlustatud direktiivi vastuvõtmisel käitunud õigusvastaselt või isegi rikkunud piisavalt selgelt hagejale õigusi andvat õigusnormi. Sellest järeldub, et kahju hüvitamise nõue tuleb jätta rahuldamata, ilma et oleks vaja võtta seisukoht teiste ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimuste suhtes või nõukogu esitatud asja läbivaatamist takistava asjaolu suhtes, mis puudutavad repliigi teatavaid lisasid.

Kohtukulud

- ²⁰⁷ Kodukorra artikli 87 lõike 2 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna kohtuotsus on tehtud hageja kahjuks, mõistetakse kohtukulud vastavalt parlamendi ja nõukogu nõuetele välja hagejalt.
- ²⁰⁸ Kodukorra artikli 87 lõike 4 esimese lõigu alusel kannavad menetlusse astuvad institutsioonid ise oma kohtukulud. Järelikult kannab komisjon, kes astus menetlusse parlamendi ja nõukogu toetuseks, ise oma kohtukulud.

Esitatud põhjendustest lähtudes

ÜLDKOHUS (kolmas koda)

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista Euroopa Parlamendi ja Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud välja Arcelor SA-lt, kes kannab ühtlasi ise enda kohtukulud.**

3. Jätta Euroopa Ühenduste Komisjoni kohtukulud tema enda kanda.

Azizi

Cremona

Frimodt Nielsen

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 2. märtsil 2010 Luxembourgis.

Allkirjad

Sisukord

Õiguslik raamistik	II - 222
I – EÜ asutamislepingu sätted	II - 222
II – Vaidlustatud direktiiv	II - 224
Asjaolud ja menetlus	II - 234
Õiguslik käsitlus	II - 237
I – Tühistamisnõude vastuvõetavus	II - 237
A – Poolte argumendid	II - 237
1. Parlamendi, nõukogu ja komisjoni argumendid	II - 237
2. Hageja argumendid	II - 245
B – Üldkohtu hinnang	II - 256
II – Kahju hüvitamise nõude vastuvõetavus	II - 269
A – Poolte argumendid	II - 269
B – Üldkohtu hinnang	II - 271
III – Kahju hüvitamise nõude põhjendatus	II - 274
A – Ühenduse lepinguvälise vastutuse tekkimise tingimused	II - 274
B – Omandiõiguse, kutsealal tegutsemise vabaduse ja proportsionaalsuse põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu	II - 277
1. Poolte argumendid	II - 277
2. Üldkohtu hinnang	II - 279
C – Võrdse kohtlemise põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu	II - 283
1. Poolte argumendid	II - 283

2. Üldkohtu hinnang	II - 285
D – Asutamisvabaduse piisavalt selge rikkumise olemasolu	II - 295
1. Poolte argumendid	II - 295
2. Üldkohtu hinnang	II - 296
E – Õiguskindluse põhimõtte piisavalt selge rikkumise olemasolu	II - 303
1. Poolte argumendid	II - 303
2. Üldkohtu hinnang	II - 304
Kohtukulud	II - 308